

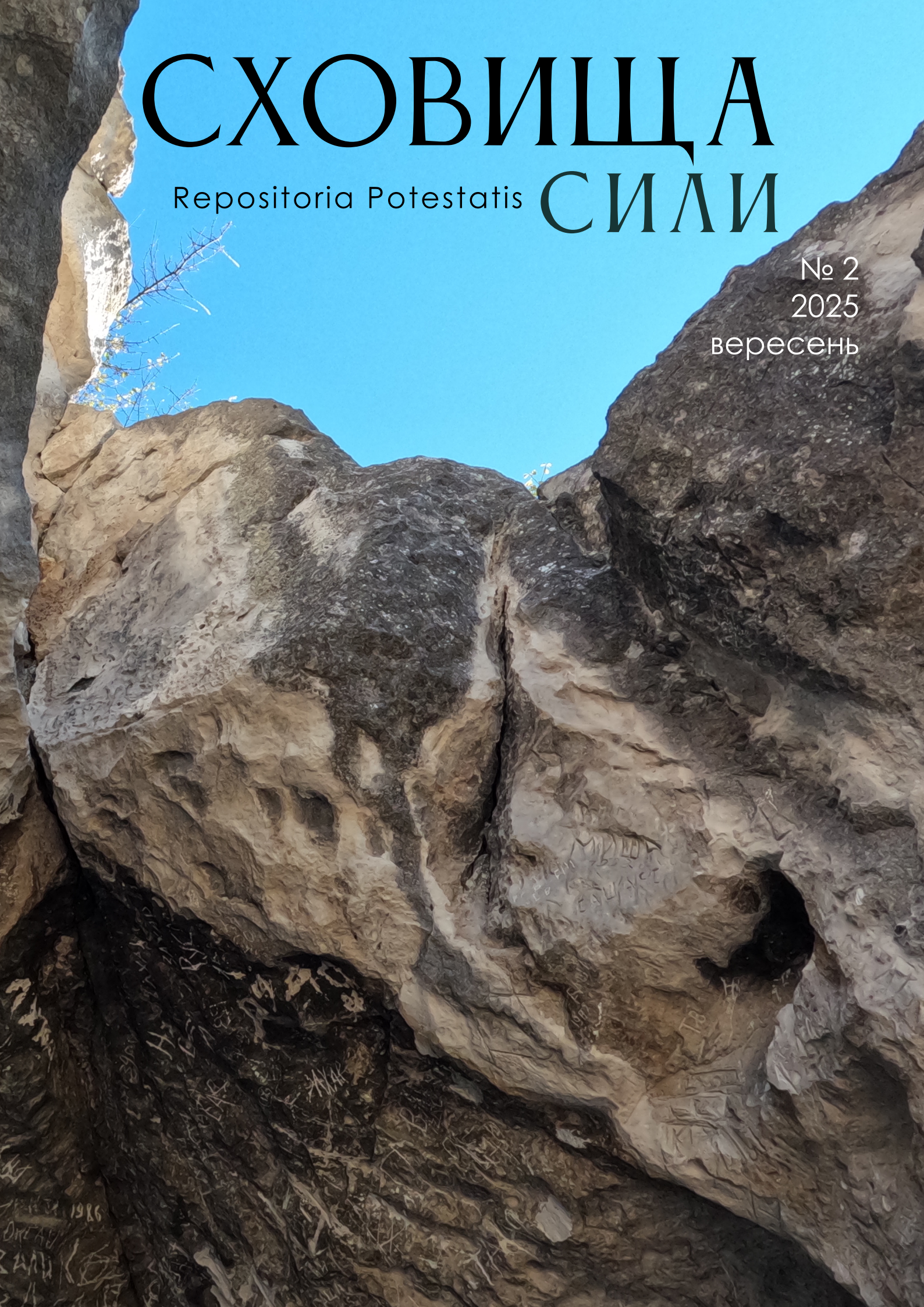
СХОВИЩА

Repositorya Potestatis

СИЛИ

№ 2
2025

вересень

РЕДАКЦІЯ

Головний редактор
Ігор Мехеда

Редактор
Альона Дмитрук

Коректор
Данило Ігнатенко

Верстка
Анна Волошина

Дизайн
Олексій Данческу

Видавець
Ігор Дмитрук

Зв'язок з редакцією
tureligious@gmail.
com

ПРО ЖУРНАЛ «СХОВИЩА СИЛИ»

«Сховище Сили» (*Repository Potestatis*) — науково-популярний щомісячний журнал, присвячений дослідженню найпотаємніших та найзагадковіших куточків духовного світу. На його сторінках оживають оповіді про місця сили, священні традиції, релігії світу та культурну спадщину людства. Читач із легкістю порине у світ релігієзнавчих досліджень, міфів і містичних практик, відкриваючи глибинні сенси, що формували цивілізації протягом тисячоліть. Це видання для тих, хто шукає знання, натхнення та енергію в перетині науки й сакрального.

ЗМІСТ

Переклад	Релігія, сенс і світогляд: завдання власної духовності	6
Історія і археологія	Таємничі малюнки у печерах Рахманів	8
Духовні практики	Практика «Шінрін Йоку» або повільна прогулянка лісом, де живуть духи	12
Місце сили	Унікальне місце планети - Дніпровські пороги	14
Постать	Парацельс: постать на межі науки та містицизму	22
Духовність і самопізнання	Теоноосфера та три потоки еволюції	26
Культура і спадщина	Про проєкт «Енергетично змі- нені місця» України	30

ВІД РЕДАКТОРА

Сховища Сили — у традиціях багатьох культур нашої планети це місця, де накопичується або «зберігається» енергія природи й духу. Їх ще називають місцями сили (МС) або енергетично зміненими місцями (ЕЗМ). Де шукати ці Сховища? Що вважають такими Сховищами? Статті нашого другого номеру надають відповіді на ці питання.

Природні утворення:

Гори та хребти (особливо ті, що мають пірамідальні або незвичні форми). Приклад: Чорногора, Говерла, гора Піп Іван. Скелі та кам'яні мегаліти — самотні валуни, «кромлехи», кам'яні баби. Печери та підземні лабіринти, де акумулюється «глибинна енергія землі». Джерела, річкові витoki, місця злиття річок (особливо «білих» і «чорних» вод).

Місця з багатою та давньою історією:

Давні кургани, городища, поселення. Залишки замків, монастирів, храмів — там, де відбувалися ритуали протягом століть. Священні дуби, гаї, місця давніх культів.

Аномальні зони:

Місця, де компаси «божеволіють», люди відчують зміни у часі, просторову дезорієнтацію. Полісся, Карпати, Поділля багаті на такі точки.

Власне відчуття:

Найважливіший критерій — там, де тіло й душа відчують незвичний стан. Це може бути раптове відчуття легкості або тремтіння; натхнення, ніби «тут добре творити чи молитися»; сни або видіння, пов'язані з місцевістю.

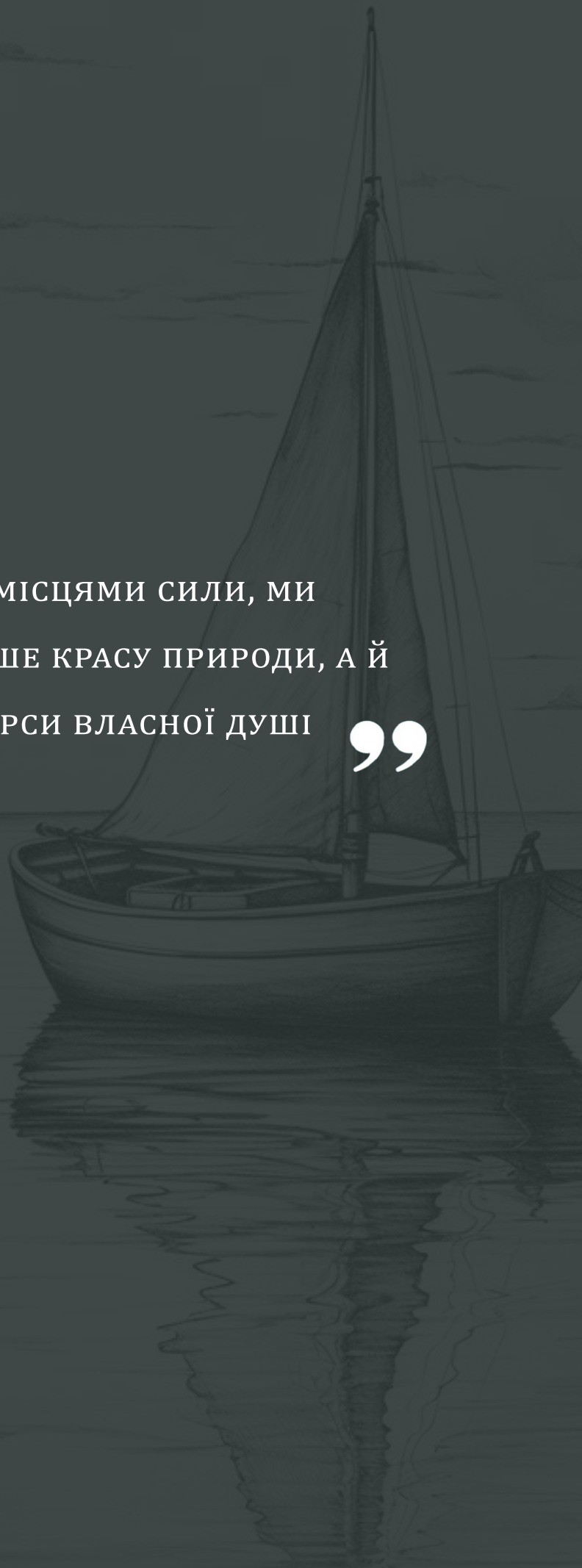
Як шукають такі джерела?

Досліджують локальні легенди й перекази (наприклад, про «чудодійне джерело» чи «святую криницю»). Орієнтуються на топоніми: «Божа Гора», «Святе Озеро», «Ліс Мавок», «Озеро Воскреслих Душ», «Цілющі Джерела». Використовують карти давніх храмів та культових споруд — адже часто їх будували в енергетичних точках. Вивчають назви річок, гір і давніх поселень. Подорожують і прислухаються до власних відчуттів.

Україна має цілу мережу таких «сховищ сили»: від Кам'яної Могили біля міста Мелітополя до Стіжкової гори на Житомирщині, від Ладижинських скель на Поділлі до Чорногори. Ми поступово досліджуватимемо їх усі.

Головний редактор - Ігор Мехеда

“ Подорожуючи місцями сили, ми
ВІДКРИВАЄМО НЕ ЛИШЕ КРАСУ ПРИРОДИ, А Й
ПРИХОВАНІ РЕСУРСИ ВЛАСНОЇ ДУШІ ”

РЕЛІГІЯ, СЕНС І СВІТОГЛЯД: ЗАВДАННЯ ВЛАСНОЇ ДУХОВНОСТІ

Ще кілька років тому я ніколи не подумав би, що стану бодай трохи духовною людиною. Я хрещений, прийняв двічі причастя, але християнство мене особливо не приваблювало. Я сприймав його як частину своєї культури, але не більше. Справжнім атеїстом я також ніколи не міг себе назвати, адже, на мою думку, не все можна пояснити лише розумом.

Кілька років тому, як великий шанувальник історії, я прочитав художню книжку про війну між римлянами та Сасанідами. Саме тоді я вперше познайомився з релігією Заратустри — зороастризмом. Ця маловідома віра була провідною в Іранській імперії, а в часи Сасанідів стала державною релігією. Після падіння імперії внаслідок арабського завоювання зороастризм поступово втрачав вплив. Протягом кількох століть іслам зайняв місце давньої віри на цих землях і витіснив більшість тих, хто

залишався вірним старій традиції, до Індії. Оскільки в наш час у цієї релігії дуже мало прихильників, не дивно, що я раніше про неї не чув. Однак моя цікавість зросла, і я почав шукати більше інформації. Спершу робив це лише з інтересу, а не у пошуках духовної основи.

Через групи у соціальних мережах я дедалі глибше занурювався у вчення і з часом був по-справжньому вражений посланням Заратустри. Спершу мені було складно зрозуміти, як інтегрувати це у власний світогляд. Релігійне наповнення мого бачення життя здавалося несумісним із деякими переконаннями, наприклад із теорією еволюції. Але чим більше я вивчав цю традицію, тим чіткіше бачив, що духовні принципи, які стоять за словами Заратустри, мають універсальний характер, і їхні ключові ідеї сильно відгукувалися в мені. Я також усвідомив, що наукове мислення не виключає релігійного чи

духовного досвіду.

У зороастризмі Бог Ахура Мазда розглядається як сила, що лежить в основі творіння всього доброго у світі. Його не потрібно уявляти як божество, яке споглядає з небес, — радше як життєву енергію, що є джерелом добра. Заратустра й не прагнув того, щоб люди сліпо дотримувалися суворих приписів чи правил.

Людина повинна користуватися власним розумом, щоб самостійно знаходити шлях істини та справедливості. Світ, створений Ахура Маздою, є добрим і чистим, він виник із самої його сутності. Усе зло у світі походить від демонів (даєвів), якими згодом став керувати Ахріман (Ангра Майню). Завдання людства полягає у співпраці з Ахура Маздою, щоб очистити світ від зла та відновити його у досконалому стані.

На відміну від багатьох релігій, зороастризм не вимагає відмови від життя чи втечі від світу задля іншого виміру. Навпаки, життя варто проживати у всій його повноті, прагнучи добра і радості. Важливо навчитися бути задоволеним і щасливим, перш ніж можна буде дати щось іншим. Накопичення матеріальних благ не вважається злом, якщо воно не шкодить іншим. Аскетизм відкидається як шкідливий, адже він лише послаблює тіло і не приносить користі.

Зороастризм зберігає актуальність і сьогодні, оскільки турбота про світ, а отже й про клімат, є ключовим елементом його вчення. Матеріальний світ постає зі світу духовного, який, у свою чергу, походить від Ахура Мазди, і тому вважається священним. Завдання людства — піклуватися про матеріальний світ, допомагаючи відновити добру ідеальну реальність. Це видно і в ритуалах, де важливу роль відіграють вогонь, вода, земля і повітря. Велике значення надається чистоті стихій, тому, наприклад, мертвих не ховають у землю, а залишають на спеціальних вежах, де їхні тіла з'їдають грифи. Таким чином, турбота про природу та клімат є невід'ємною частиною зороастризму.

Я відчуваю зв'язок із цією релігією, бо вона не є примусовою і водночас підкреслює особисту відповідальність людини. Вона заохочує кожного самостійно встановлювати контакт із творчою силою життя й знаходити шлях до гармонії зі світом. Особливо цінним я вважаю наголос на прийнятті й утвердженні життя, без осуду матеріальних радощів. А ще — акцент на священному вимірі матеріального світу, що виявляється у дбайливому ставленні до довкілля. Саме тому вважаю, що зороастризм може мати велике значення для сучасного світу.

Автор: Вільям Уйтгендаеле
Переклад: Іван Гудзенко

ТАЄМНИЧІ МАЛЮНКИ У ПЕЧЕРАХ РАХМАНІВ

Крізь Україну, Молдову та Румунію тягнуться Товтри – таємничі гори. Їхнє походження не є геологічним. Це – великий бар'єрний риф прадавнього океану Тетіс,

який колись вкривав значну частину континенту Євразія. А на цьому прадавньому рифі є ще й нашарування рифів іншої великої водойми – Сарматського моря. Товтри скла-

Хрест життя та сузір'я з п'яти яскравих зірок

Рівносторонній сонячний хрест – відомий нам із часів Трипілья. У ведичних традиціях він символізував Вогонь (дві гілочки складали хрестоподібно й терли до появи вогню), Небесний вогонь (вісь рівнодень і вісь сонцестоянь) та Життя (хребець тварини чи стовбур рослини). Верхня частина хреста водночас є тризубом – символом Прадавньої Трійці (Права – Нава – Ява)

*Чотири трикутники
вістрям до центру*

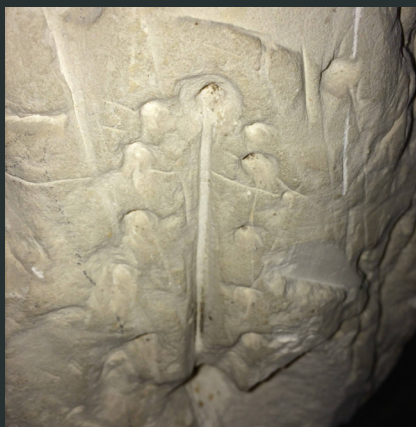
дені з пісковиків, сланців, вапняків. Іноді трапляються крейдові та кремнієві пласти.

Ці матеріали легко оброблялися. Тому тисячоліттями різні цивілізації, культури та етноси створювали у Товтрах печери, печерні містечка, храми, капища, святилища, вівтарі та місця для культових фігур.

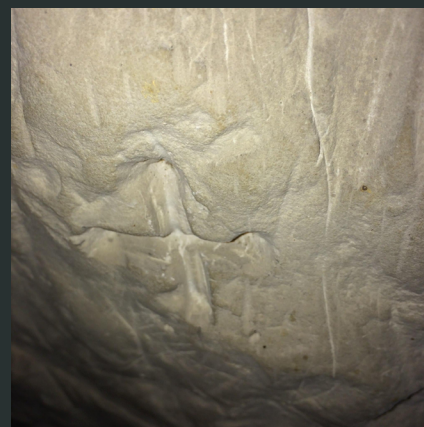
Культових споруд у Товтрах дуже багато. Ті, що відомі археологам сьогодні, становлять не більше 20% від тих, що ще не знайдені та не досліджені.

Хребет Товтр переважно йде берегами Дністра. На скелях над берегами Дністра є багато печерних містечок, які пов'язані з легендами про Рахманів. Про них існує безліч переказів. Вивчаючи їх, можемо виокремити три пласти.

Пласт 1. Рахмани як розумні люди великого зросту. Легенди розповідають, що давні Рахмани були людьми більш ніж триметрового зросту, дуже мудрими, розумними й такими, що могли застосовувати незрозумілі сили природи. За їхньою допомогою вони пересували скелі, вирощували врожаї, керували дощами, цілювали хвороби.

*Зображене дерево. Ймовірно,
це Купальське Дерево*

Сонячний хрест

Зоряне небо та сузір'я

Сонячний хрест

*Воїн із мечем у руці та
в шоломі. Незрозуміло, що
прикрашає шолом – пір'я чи
модель Купальського Дерева*

*Цікаві тварини та знак
тризуба*

Ці велетні контактували з нашими предками – представниками сучасного людства та передавали їм знання. Цікаво, що люди-велетні згадуються у різних культурах світу: у південноамериканських індіанців, на Близькому Сході (рефаїми), в Індії (чакравартни), у слов'янських племен (волоти) та в інших народів. Жителі села Оксанівка, що на Ямпільщині, розповідають зі слів дідусів та бабусь, що Рахмани-велетні могли вітатися, протягуючи один одному руки через Дністер.

Пласт 2. Рахмани як мудрі люди – жерці давніх ведичних культів, які мали знання та вміли застосовувати незвичайні сили природи. Вони були не лише жерцями, а й воїнами, здатними боронити край від ворогів. Вони виконували багато цікавих обрядів, зокрема возили трьома човнами по річках Купальське Дерево. Ці Рахмани-жерці згодом подалися в інші землі. Одні

легенди кажуть, що вони попливли на невидимий містичний острів посеред Чорного моря, інші – що вирушили до Індії, де стали брахманами.

Пласт 3. Рахмани як перші християни. Рахмани-жерці передали естафету знань та вмінь аскетам перших християн. Рахмани-аскети вважали, що пізнання божественного можливе лише наодинці, у печерах, в аскезі. Водночас ці Рахмани-християни берегли давнє ведичне знання слов'ян і вміли виконувати обряди дохристиянського періоду. Але у XVI столітті Рахмани-християни також розійшлися світом. Деякі з них оселилися у Карпатах, і там про них розповідають як про давніх могутніх мольфарів.

На Ямпільщині, біля селища Оксанівка (раніше Флемінда), в Оксанівському каньйоні збереглися печери. У каньйоні існує ціле печерне містечко. Легенди кажуть, що всі три епохи Рахманів жили саме в

цих печерах. Це був центр посвяти.

Печери ці важкодоступні. У радянські часи вони майже не досліджувалися: доступ до них дослідникам був заборонений. І навіть у пострадянські часи ситуація не змінилася. Лише у 2025 році нарешті відбулася археологічна експедиція до печер Рахманів в Оксанівському каньйоні.

Проте ще у 2000-х роках дослідникам-аматорам вдалося оглянути ці печери. На моє прохання вони сфотографували малюнки й передали їх мені у 2009 році, дозволивши публікацію в пресі. Тепер і ми можемо дослідити ці унікальні артефакти, бо це – наша сила, наша історія.

Ми вперше публікуємо ці малюнки для тих наших читачів, хто досліджує артефакти давнини.

Автор: Ігор Мехеда

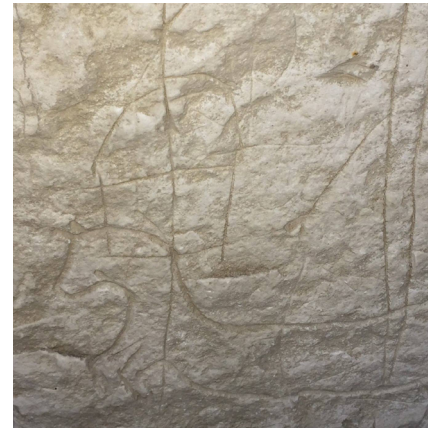
Людина на човні з Купальським Деревом

*Невідома істота. Також
схожа на Купальське Дерево,
коріння якого спрямоване в
небо, а крона – до землі*

*Щит із містичними
символами*

Зображення Небесного Коня. У всіх давніх вченнях він був символом зв'язку людини з Абсолютним, Божественним. У Товтрах досі збереглася традиція виготовлення ляльок-мотанок у формі коней. Ці малюнки Небесного Коня можуть бути найдавнішими зображеннями цієї культової тварини

ПРАКТИКА «ШІНРІН ЙОКУ» АБО ПОВІЛЬНА ПРОГУЛЯНКА ЛІСОМ, ДЕ ЖИВУТЬ ДУХИ

Нас часто наздоганяє втома, яка породжує роздратованість, депресію й агресію до оточення. Сьогодні майже неможливо уявити життя без wi-fi, смартфона, ноутбука, фейсбука, інстаграма, тік-току тощо. Проте мозок не завжди витримує перенасичення інформацією, а ще ж додається втома від роботи, погана екологія міста, беззмстовні розмови з друзями і колегами, тиснява в автобусах і метро. Після кількох років такого ритму будьякий психолог поставить цілий список діагнозів: від неврозів до глибоких психічних розладів.

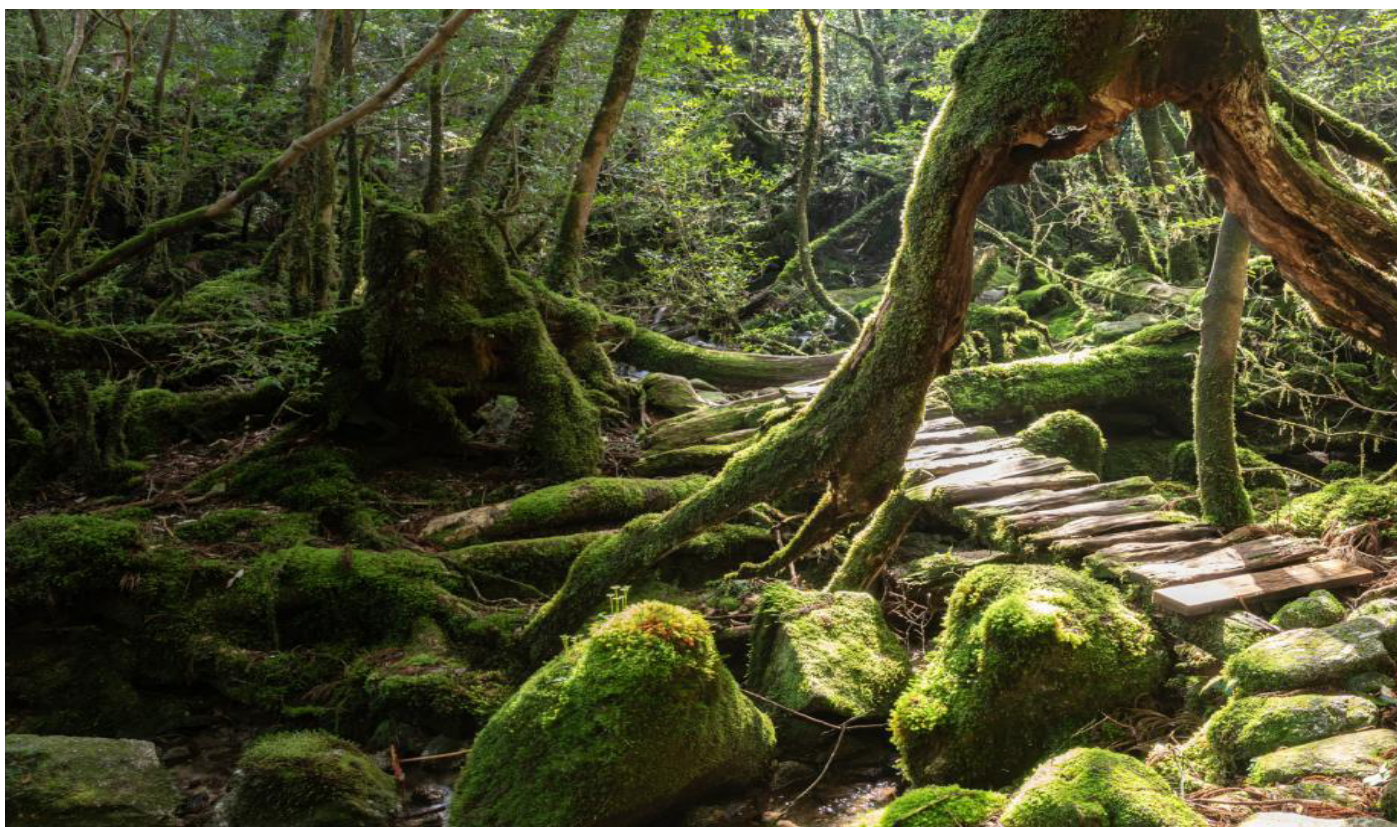
Що з цим робити? Адже потрібно й працювати, і заробляти гроші. Не кожен може кинути все й переїхати туди, де тихо, чисте повітря й мало людей. У таких умовах на допомогу приходять релігійні практики

— медитація, паломництво, різні форми духовного зосередження. Але нині дедалі актуальнішими стають ідеї, що беруть початок із архаїчних вірувань.

Однією з них є японська практика «Шінрін Йоку», відома також як «лісові ванни». Вона була офіційно започаткована 1982 року Міністерством сільського господарства, лісових угідь і рибного промислу Японії як метод зміцнення фізичного й психологічного здоров'я завдяки перебуванню в лісі – слуханню його звуків, вдиханню ароматів, спогляданню дерев і світлотіні. Своєрідним маніфестом цієї практики стала книга професора Лі Квінга з Медичної школи в Токіо «Forest Bathing: How Trees Can Help You Find Health and Happiness» (2017).

Суть «Шінрін Йоку» проста: потрібно повільно гуляти серед дерев, глибоко вдихати повітря і зосереджуватися на всьому, що відбувається з тілом та свідомістю. Важливо не «робити», а «відчувати». Тут помітний і відгомін традиційної духовності Японії – шінтоїстського шанування природи як оселі духів-камі та філософії простоти й гармонії, що пронизує японську естетику.

Одним із ключових елементів є прогулянка. Вона компенсує малорухливий спосіб життя сучасної людини, покращує кровообіг, поставу, знижує рівень кортизолу (гормону стресу), допомагає подолати депресивні стани й повертає відчуття внутрішнього балансу.

Для порівняння можна провести простий експеримент: зупиніться на кілька хвилин серед галасливої вулиці. Уже за десять-п'ятнадцять хвилин ви відчуєте, як увага розсіюється, пам'ять послаблюється, а контроль над емоціями знижується. Місто робить нас імпульсивними й агресивними. Ліс натомість діє протилежно – він уповільнює й зцілює.

Ми перевантажуємо зір значно більше, ніж того усвідомлюємо: нескінченна реклама, дорожні знаки, яскраві кольори, втома від екранів ноутбуків і смартфонів. Це призводить до того, що ми перестаємо «бачити» – помічати важливе, сутнісне. Ліс же допомагає зануритися у м'які природні кольори: гру світла на листі, тіні дерев, зелену фактуру трави й моху. Особливо зелений колір повільно й м'яко заспокоює свідомість, врівноважує емоції. Природні перешкоди на стежці – коріння, каміння, схили – мимоволі тренують увагу, аналітичність і синхронізацію рухів. У результаті формується концентрація, що позитивно впливає і на розумову діяльність. Наукові дослідження підтверджують це: у статті «Tree and forest effects on air quality and human health in the United States» (2014) наведено численні дані про користь перебування в лісі протягом кількох днів для психічного та фізичного здоров'я.

Наше тіло містить близько двох мільйонів чутливих рецепторів, однак у повсякденному житті ми рідко звертаємося до дотику. Панування зору й уяви робить нас «зорово залежними». Тому в практиці «Шінрін Йоку» важливо торкатися дерев, кори, каміння, трави – всього, що не шкодить ні вам, ні природі. Ідеально робити це із заплющеними очима, вимикаючи домінування уяви й дозволяючи тілу заново відкрити світ через відчуття.

Нюх – орган, який чи не найбільше страждає від урбаністичного перевантаження. У місті запахи

асфальту, транспорту чи закладів харчування витісняють природну палітру ароматів. У лісі ж кожен вдих приносить гамму нюансів – солодких чи гірких, квіткових чи деревних. Важливо навчитися розрізняти ці відтінки й пов'язувати їх із конкретними джерелами: сосною, мохом, свіжою землею. За запахами ховаються образи й емоції, і головна мета тут – відчувати, а не аналізувати.

Цей рівень відкриває вже не лише психологічний, а й релігійно-символічний вимір. У своїй основі «Шінрін Йоку» спирається на давні уявлення релігії шінто, де дерева, гори й джерела розглядаються як оселі духів-камі. Прогулянка лісом у цьому сенсі – це не просто терапія, а зустріч із живим світом, населеним не-людськими істотами і сутностями. Саме анімістичне відчуття природи пронизує структуру цієї практики. Таким чином, «Шінрін Йоку» поєднує тілесний досвід із духовною чутливістю, наближаючи людину до ідеї, що вона – лише частина спільного життя з деревами, мохом, папороттю.

Звісно, навчитися співпереживати живим організмам непросто. Це не вдається одразу, як і медитація рідко приносить спокій на перших заняттях. Однак момент, коли відчуваєш, що ваше життя нічим не відрізняється від життя дерева чи рослини, і є тим глибинним переживанням, до якого веде практика «Шінрін Йоку».

Все більше дослідників – антропологів, екологів, трохи менше психологів – доходять висновку, що людина насправді погано пристосована до життя в міському середовищі з його замкнутими просторами, постійним шумом трафіку й високою щільністю населення. З'являється й дедалі більше праць, які ставлять під сумнів уявлення про винятковість людини як єдиної істоти, здатної мислити й творити культуру.

Архаїчна релігійна свідомість підказує нам, що повернення до

лісу чи гір – це своєрідне повільне «повернення додому», яке триває крізь усю історію цивілізації. У сучасному світі метод «Шінрін Йоку» часто називають «екотерапією», але для багатьох народів, які ще не перейшли до «цивілізованого» способу життя, це цілий всесвіт, населений духами, котрі можуть допомогти людині, якщо до них ставитися без агресії.

Сучасний стан екологічної свідомості, на жаль, здебільшого веде до катастроф і лише незначних локальних перемог. Ми здатні зберігати маленькі острівці природи, що уникли радикальної трансформації, але загалом людина все активніше змінює світ під власні потреби. Ліс, як і решта довкілля, не став винятком.

Тому особливо цінним є японський досвід гармонізації природи й культури. Практика «Шінрін Йоку» є сучасним вираженням тієї ж світоглядної установки, що сформувалася у шінто: природа як оселя духів, з якими людина вступає у стосунок поваги й співбуття. «Шінрін Йоку» — це не лише метод релаксації чи профілактики стресу. Це продовження глибинної традиції сприйняття світу як живого, духовного, естетичного середовища, де людина, дерева й духи співіснують у єдиному ритмі.

Автор: Віталій Щепанський

УНІКАЛЬНЕ МІСЦЕ ПЛАНЕТИ — ДНІПРОВСЬКІ ПОРОГИ

Дивовижне і прекрасне наше Придніпров'я і місто Дніпро! Ми маємо багато історичних, природних, культурних родзинок: кургани і майдани, які відкрили світу знамениту Скіфську пектораль, козацькі пісні та унікальний Петриківський розпис, що внесені до списку нематеріальної спадщини ЮНЕСКО, са-

менитого віденського заледеніння - це коли наша планета була вкрита практично повністю льодом - всього лише 600 млн років.

Дніпровські пороги — це гранітні гряди, які перекривали течію Дніпра від міста Дніпро до Запоріжжя на відстані 90 кілометрів.

Уявіть собі - велика, спокійна

Дніпра, а повітря в прибережних селах завдяки аерації мало оздоровлюючі властивості. Тривалість життя мешканців цих селищ була дуже високою. Середній вік 90 років.

Наразі пороги знаходяться під водою. Збудована в 1932 році Дніпро ГЕС підняла воду Дніпра на

мобутня колекція кам'яних статуй і найдовша річкова набережна Європи.

Неповторний природний ландшафт, могутня річка Дніпро, затоки і піщані пляжі, найдавніші святилища, козацькі фортеці та поселення.

Овіяний легендами острів Монастирський і містичний острів Кодачек. І нарешті, ми маємо найдавніші в світі Дніпровські пороги, вік яких сягає понад 3,5 млрд років!

Це виходи на поверхню землі Українського кристалічного щита по розлому якого і протікає Дніпро. Таких місць, де породи (гранітопорфіри) настільки поважного віку, виходять на поверхню, всього лиш декілька на планеті Земля! Відомо що це десь на Кольському півострові та в Західній Європі.

Для порівняння скажу, що вік становлення земної кори нашої планети 4,57 - млрд років, вік зна-

стєпова ріка раптом перетворюється на стрімку гірську річку, що вирує серед високих гранітних скель Українського кристалічного щита, які досягали десятки метрів. Вода текла з величезною швидкістю, в деяких місцях до 4 метрів в секунду.

Гранітні скелі робили багато перешкод: 9 порогів (це гранітні гряди, які перекривали течію від берега до берега) та приблизно 50 – 60 забор, (це ті ж самі гранітні гряди, але вони не перекривають течію повністю), тисячі окремих каменів та скель, піщані коси, та десятки островів.

Усе це складало унікальний, суровий, але заворожуючий ландшафт. Кажуть, що кількість іноземних туристів на той час на порогах, була більше чим на Ніагарському водоспаді.

Шум від падіння і бурління води було чути на багато кілометрів від

4 метри та затопила пороги і зробила річку Дніпро судноплавною.

Легенди

Такі унікальні природні явища завжди мають свої легенди. Мають їх і пороги.

Ось, наприклад, одна з них - «Десна і Дніпро». Записана вона у 1880-х роках дослідником Василем Кравченком на Черкащині і сповнена драматизмом: «Як ще ріка нікотра не протікала, так Десна була старша за Дніпро. Стали вони сперечатися: *«Котре прудче з нас побіжить, то те буде старше»*.

«Так Десна зараз же як заспорилась, порізалась, де низькі місця – щоб їй легше було. А Дніпро іще в батька пішов благословитися – а в їх батько море мабуть. Так він позрізавсь горами, бескеттями, поламався скрізь. Десна бачить, що не випередить Дніпра – що Дніпро горами позрізавсь, – так вона стала

рвати каміння і гатить Дніпро, щоб самій раніше порізатися. (А тоді каміння ще не закладе було, – тільки вже не знаю, коли його Матір Божа закладе). І вона у дванадцяти місцях гатила його, і поробилось там дванадцять порогів, а посередині чотири рази перегачувала. Ненаситецький зветься – там камінь поріс, у чотири рази тут каміння лежить, і у четверо проти тих, й той у дванадцять раз дужче кидає проти тих».

Отже, за переказом порогів на Дніпрі не 9, як звикли ми вважати, а 12. Звернемо увагу на цікаву деталь: «батьком» Десни і Дніпра називається море. Чорне море? – Але ж ріки течуть до нього, та не народжуються ним.

Ця легенда зв'язана з походженням ріки Дніпро і веде нас в сиву давнину за мільйони років, коли по версії деяких вчених існувало велике озеро-море, яке і породило ці річки.

Ще є одна легенда у дусі «чорного гумору», почута і записана місцевим жителем і письменником Вербовим від старого лоцмана.

«Був час, давно це було, коли ніхто порогів на Дніпрі не знав і ніколи про них не чув. Дніпро тік тоді повільно й тихо. Були тут, правда, невеликі гори, та тільки на березі. Сталася ця біда з вини патріарха нашого Авраама, що жив зі своєю великою родиною недалеко від теперішнього Кодацького порогу.

Якось Господь, більше жартома, наказав Аврааму принести в жертву сина свого Ісаака. Авраам – ну що ж йому було думати, де ж таке Господь міг наказати?! – без жартів поклав сина на великий камінь – камінь цей і дотепер стоїть на тому ж місці – й став ножа точити. Господь бачить, що цей дурень і справді сина зарізати може, та й з посміхом, і не так щоб тихо, та й не дуже гучно, каже: «Бачу, каже, твій послух. Та сина не чіпай і з миром йди додому». А патріарх на вухо тугий, не чує й заносе вже ніж, щоб

ударити сина.

Тут Господь розсердився, та як гаркне: «Тобі це я кажу, чи ще кому?!» Від гласу Господнього гірка та на березі як той горох розсипалася, а каміння попадало в воду й загатило річку, та й не як-небудь, а на цілих шістдесят верст. І вийшло: де загата від берега до берега через усю ріку – там поріг, а де від річки що лишилось, прохід є – там забора».

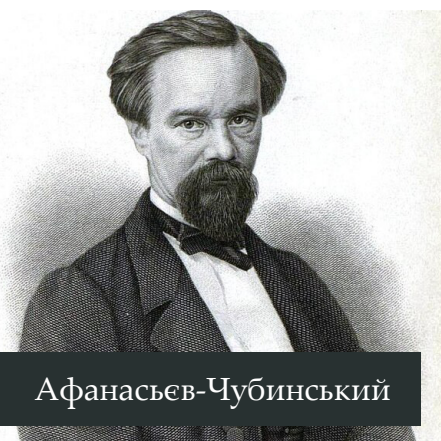
Дослідження

Дослідження культурно-історичного феномену Дніпровських Порогів почалось тільки у другій половині 19 століття.

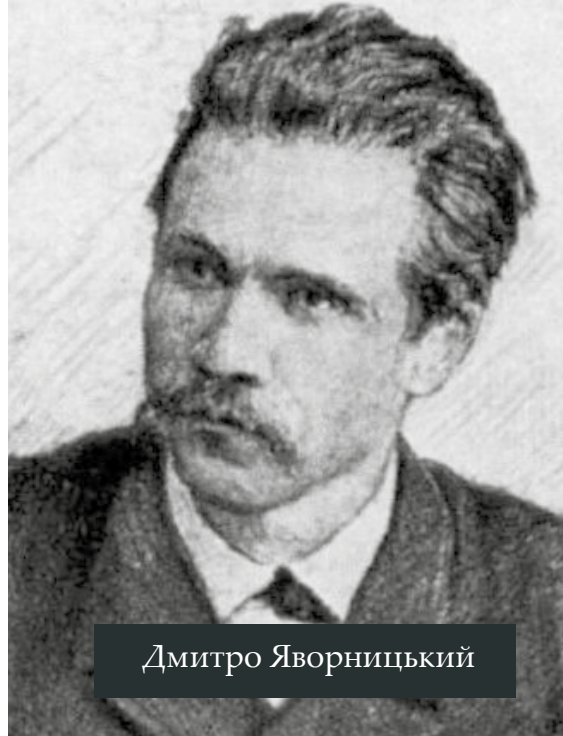
Письменник О. Афанасьєв-Чубинський вперше описав свою подорож по Дніпру у книзі «Поездка в Южную Россию», та звернув особливу увагу на пороги, як місце навколо якого акумулювалася народна пам'ять.

Багато років займався вивченням топоніміки та етнографії Надпорожжя історик Я. Новицький. З ним тісно співпрацював, як учень і молодший колега Дмитро Яворницький перший дослідник козацтва та історичної географії Запорозьких земель. Він разом з лоцманами подорожує порогами, ламає собі руки, але знов і знов вирушає у ризиковане плавання.

Довгий час пороги вважались заслоном на шляху турецького флоту до Європи. Коли сила османів ослабла, цей заслон перетворився на проблему. Тому в кінці 18-19 століття вирішили збудувати судноплавні канали, які, на жаль, бажаного результату не дали.

Афанасьєв-Чубинський

Дмитро Яворницький

На початку 20 століття суспільство було охоплено ідеями тотального підкорення природи. Людям здавалося, що як тільки вони її приборкають, так і наступить всезагальне благоденство. Тому вирішили будувати ДніпроГЕС.

Перед цим Дмитро Яворницький підняв питання про всебічне наукове вивчення Надпорожжя і в 1927 році він був призначений керівником «постійного археологічного нагляду та археологічних розкопок на території Дніпробуду». В результаті з'явилась книга «Дніпрові пороги».

З точки зору радянського офіціозу часів «культурної революції» Дніпрові пороги були варті уваги виключно в сенсі прославлення перемоги очолених більшовиками мас над ворожою стихією первісного Дніпра. Війна з природою стала стрижнем пропаганди з початком сталінського «великого стрибка» в 1929 році, коли радянський уряд затвердив перший 5-ти річний план розвитку економіки, фактично ж це була підготовка до війни.

У наш час друге дихання цій темі дали такі вчені-дослідники, як Олег Власов, співробітник Національного заповідника «Хортиця», автор чудової книги «Пороги Дніпра»; Ігор Іванович Шпірка, керівник Дніпровського общинного фонду, який організував та фінансував багато досліджень з теми Дніпровських порогів; Віктор Васильович Воробйов, доктор філософії у галузі корекції польових структур, кандидат архітектури, автор книги «Езотерика Дніпровських порогів»; письменник, краєзнавець і історик Микола Чабан, а також багато інших.

Езотерика

Цікава езотерика і символіка Дніпровських порогів, на яку звернули увагу Ігор Шпірка та Віктор Воробйов.

Наприклад, Віктор Воробйов каже, що серед усіх річок із порогами, які колись існували у світі, лише пороги на Дніпрі мають особливу властивість: їхня літосферна, скельна основа на великих глибинах безпосередньо пов'язана з магматичним шаром Землі. В інших випадках цього немає.

Магма, як і вода, підкоряється приливним ефектам: коли Місяць рухається орбітою Землі, виникає своєрідний «горб», який рухається за ним. Це те, що ми називаємо припливами й відпливами. Подібне відбувається і з магмою: утворюється такий самий «горб», як і з водою. У результаті, коли хвиля магматичного здуття рухається під літосферними плитами, вона, подібно до піаніста, натискає на «клавіші» порогів.

Пороги є місцем цього «удару». Вони вібрують, і коливання поширюються на весь масив порога та його продовження у скельному масиві.

Ці вібрації тривають протягом доби постійно, подібно до загасаючої струни. Але тут повного згасання не відбувається: Місяць

тим часом встигає зробити оберт і знову завдає удару знизу по «клавіші» порога. У результаті весь простір між Дніпром та Запоріжжям постійно вібрує.

А далі починаються дива. Електромагнетизм порогів і коливання Землі мають такі характеристики, що максимально впливають на людський організм: на його внутрішні органи й навіть можуть зцілювати певні групи хвороб. Але не лише тіло піддається впливу — змінюються й емоції, посилюються творчі та розумові здібності.

Крім того, кожен поріг пов'язаний із вібраціями однієї з планет Сонячної системи. А вся ділянка Дніпра від порогів до Запоріжжя асоціюється з вібраціями Чумацького Шляху. Тут є певна «зірковість».

У давнину формування сакральних об'єктів підкорялося правилу проєкції сузір'їв, із якими вони себе пов'язували, на земну поверхню. Це спостерігається в Єгипті, Китаї, Скандинавії. Загалом близько 60 регіонів на земній кулі пов'язані з різними зірками. Наші ж пороги пов'язані з планетами Сонячної системи.

Як ми знаємо, у нас було дев'ять порогів (хоча за іншими версіями — дванадцять), але наразі прийнято дев'ять основних:

перший поріг — Кодацький, пов'язаний із Меркурієм; другий — Сурський, із Венерою; третій — Лоханський, із Землею; четвертий — Звонецький, із Марсом; п'ятий — Ненаситецький, із Юпітером; шостий — Вовнизький, із Сатурном; сьомий — Будилівський, із Ураном; восьмий — Лишний, із Нептуном; дев'ятий — Вільний, із Плутоном.

Ігор Шпірка звертає увагу на символізм, який, за його версією, підтверджує гіпотезу про унікальність цього регіону.

Географічний фактор

Дніпровські пороги розташовані на 35-му градусі східної довготи,

на так званому Єрусалимському меридіані. При цьому відстань від порогів до Єрусалима та до Соловецьких островів є однаковою. На Соловецьких островах спочиває прах останнього кошового отамана Запорізької Січі Петра Калнишевського, а на півдні розташоване місто Єрусалим.

Хімічний фактор

На відносно невеликій території навколо Дніпровських порогів, у межах прямокутника Дніпро – Запоріжжя – Кривий Ріг – Донецьк, знаходяться поклади майже всіх хімічних елементів, відповідно до періодичної системи Менделєєва, що, у свою чергу, є унікальним явищем для планети Земля.

Людський фактор

Наддніпрянина дала світові або сприяла становленню таких особистостей планетарного масштабу, як: Олена Блаватська — засновниця Всесвітнього Теософського товариства; Менахем-Мендл Шнеерсон — духовний лідер хасидизму; Олек-

Схема порогів

сандр Поль — ініціатор становлення промислової Наддніпрянщини; Михайло Янгель — генеральний конструктор ракетно-космічних систем.

Тут жили та працювали майбутні керівники держав: Леонід Брежнєв, Володимир Щербицький, Леонід Кучма, Нурсултан Назарбаєв та інші видатні діячі в різних сферах людської діяльності.

Острови

У своїй праці «Вільності запорізьких козаків» Дмитро Яворницький згадує, що на відтинку між островами Монастирський і Хортицький існувало майже 90 островів. Острів Монастирський традиційно вважався першим серед островів порожистої частини Дніпра.

Він півмісяцем огинає головний міський пагорб Дніпра та є незвичайним буквально в усіх відношеннях. Передусім — своїм генезисом. У радянські часи острів Монастирський отримав статус геологічного заказника, адже на його поверхню виходять архейські граніто-порфіри — одні з найдавніших порід у світі.

З островом пов'язано багато легенд. Рідкісний путівник обходиться без згадки легенди про відвідування острова апостолом Андрієм Первозваним. Уперше її навів у своїх працях 1880 року історик нашого краю Феодосій Макаревський. Він стверджував, що сюди, під час своєї північної подорожі, дійшов один з головних учнів Христа — апостол Андрій Первозваний. Сучасна церковна традиція також визнає факт перебування апостола Андрія в нашій місцевості. Продовження цієї легенди розповідає, що він дійшов до Києва, а згодом і до острова Валаам.

Був чи не був апостол Андрій у Придніпров'ї — це питання, швидше за все, так і залишиться без відповіді. Проте в пам'яті місцевих жителів Монастирський острів закарбувався як цитадель православ-

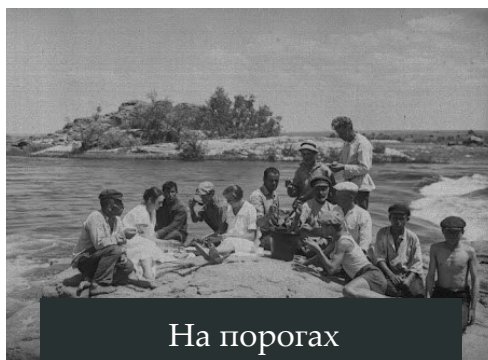
ної віри — «східний форпост християнства».

Непрямим підтвердженням цієї версії може бути те, що в нашій місцевості дуже багато запорізьких поселень мало назву Первозванівка. А парубки, котрі приходили записуватися до Запорізької Січі, брали ім'я Андрій.

Друга відома легенда оповідає про загадковий візантійський монастир. За переказами, грецькі ченці, вихідці з Константинополя, рятуючись від негоди, оселилися на острові й згодом заснували монастир, що існував кілька століть, аж до татаро-монгольської навали.

Феодосій Макаревський пише, що після заснування монастиря в його стінах 957 року побувала княгиня Ольга. Вона подорожувала Дніпром до Константинополя й перемішувала тут бурю. Тут, за переказами, зупинявся й великий князь київський Володимир у 988 році — під час походу на Херсонес-Корсунь.

Це те, що стосується так званих

На порогах

«офіційних» історичних джерел. Хоча й вони, як бачимо, не завжди є цілком достовірними.

За версією езотериків, тут побувало понад 2000 знаменитих персоналій, таких як цар Дарій Перший, царі скіфів Іданфіс та Токсакіс, Аттила — вождь гунів, Аскольд і Дір — легендарні варяги, Тохтамиш — правитель Золотої Орди, Віщий Олег та багато інших.

Як бачимо, цей невеличкий острів притягував до себе відомих людей, немов магніт.

Легенди розповідають, що на

острові заховано цар-казан скіфського царя Аріанта — головну святиню скіфів, а також закопані скарби хана Кала-Гірея та гетьмана Івана Мазепи. Повномасштабні археологічні дослідження й розкопки на острові ніколи не проводилися, тож цілком можливо, що майбутні археологічні роботи підтвердять або спростують наполегливі чутки про ці та інші скарби.

Як і будь-який поважний таємничий острів, Монастирський також має свої недосліджені підземні ходи. За словами екстрасенсів, він є унікальною енерго-інформаційною зоною. У свій час його досліджувала група вчених на чолі з Віктором Воробйовим, фахівцем з аномальних явищ. На початку 1990-х років острів став своєрідною «Меккою» екстрасенсів і «контактерів» не лише України, а й Західної Європи.

На їхню думку, на острові існують місця хрональних розривів, точки переходу в паралельні світи, капсули з унікальною інформацією та багато іншого. Віктор Воробйов зазначав, що тут епізодично виникає явище хронального розриву. Якщо вловити цей момент і перебувати поруч, то простір перед очима починає розпливатися, немов повітря над гарячим асфальтом. Поступово з'являються пейзажі якихось паралельних світів: люди бачили велетнів-гігантів, схожих на ангелів, зростом у 10–15 метрів.

Крім того, в цьому місці, поруч із пам'ятником Тарасові Шевченку, відбуваються й незрозумілі явища, пов'язані з годинником: він починає або поспішати, або відставати. Спершу припустили, що тут є якась магнітна аномалія, але такої не виявлено. Жодних фізичних пояснень цьому явищу поки що не знайшлося.

Також біля пам'ятника є ще одна важлива річ — куля-кристал Атлантів. Вона невелика, близько 60 см у діаметрі, опущена туди за якими-сь технологіями, що нині людям недоступні. Це абсолютно інша цивілізація, інші можливості, інші

принципи взаємодії з середовищем.

У цьому кристалі, за версією екстрасенсів, зберігаються колосальні давні знання, які відкриються тоді, коли настане серія певних подій. Наразі він перебуває під потужним радіаційним захистом.

Є ще одна, не менш цікава легенда. У 1990 році група людей неймовірним чином здійснила на острові перехід в інший вимір. Дванадцятьох осіб зібралися і в один із туманних ранків вирушили в інший світ на очах у кількох свідків. Як описують ті, кому пощастило це бачити, навколо людей, що стояли в колі, раптово виникло світіння, потужний промінь піднявся вгору, і ті, хто перебував усередині, розчинилися в ньому. Щось блиснуло, злетіло вгору — і промінь згас. Дванадцятьох перейшли в інший світ, але куди саме і як — ніхто не знає.

Перед цим вони розповіли своїм рідним і близьким про мету свого переходу та про те, на яку планету й зірку хочуть потрапити. Але як воно було насправді — відповіді немає.

Ось така сторінка існує в історії острова.

Деякі приватні дослідники ствер-

джують, що в його надрах є природні та навіть антропогенні порожнини, призначення яких невідоме. У свій час, із метою боротьби з «антирадянською діяльністю», Сталін віддав секретне розпорядження забетонувати входи в печери та штучні підземні лабіринти давніх епох по всій території Радянського Союзу. У результаті входи в печери й підземні ходи острова також були замуrowані й замасковані.

Чутки про приховані порожнини надзвичайно різноманітні — від схованок доісторичних цивілізацій до підземного таємничого монастиря.

Монастирський острів має безліч таємниць і загадок, які нам ще належить розкрити.

У своєму знаменитому творі «Заповіт» Шевченко висловлює бажання бути похованим на високій кручі Дніпра, щоб «було видно, було чути, як реве ревучий».

І ось у 2013 році символічно здійснилася заповідь великого Кобзаря. На острові під постріли козацьких гармат урочисто відкрили 17-метровий штучний водоспад, який символізує один із найбільших і найпотужніших порогів Дніпра — Ненаситець, або Ревучий. Не дове-

лося навіть спеціально прокладати його русло — падаюча вода змила землю зі схилу та оголила гранітне плато, на якому стоїть Монастирський острів.

Цікаво, що особа й погляд Шевченка спрямовані у бік водоспаду, хоча хто міг припустити в 1959 році, при встановленні пам'ятника, що там колись з'явиться водоспад. Вийшло так, що нащадки символічно виконали заповіт Кобзаря: він бачить і чує, «як реве ревучий».

На острові та навколо нього дуже багато символічного. Наприклад, поруч розташовується інший острів, нині затоплений — Попова коса, він же Чортів острів, він же острів Пекло.

За словами старожилів, часто ночами на цьому острові спостерігалось таємниче світіння, джерело якого залишалося невизначеним. Човни, які пропливали повз, інколи тонули або зникали безслідно. Тому піщану і голу косу намагалися обходити широкою дугою.

У 1932 році, після будівництва греблі ДніпроГЕС у Запоріжжі, Чортів острів пішов під воду, забравши з собою всі пов'язані з ним легенди.

Водоспад на
Монастирському острові

Кодачек

Другий, не менш цікавий і містичний острів — острів Кодачок. У нього кілька назв: Кодачківський, Кодачек, Козачківський, Козацький, Пороховий, Індра.

Незважаючи на невеликий розмір — півтора кілометра в довжину і близько двохсот метрів у ширину, на острові є справжній розсип артефактів і пам'яток: дві стоянки первісної людини, камені, вкриті піктограмами, підземні лабіринти, козацька миска та багато іншого. Крім того, він овіяний численними таємницями і легендами. За своєю популярністю Кодачок не поступається Монастирському — найвідомішому острову Дніпра.

На острові збереглися залишки порохових складів. Тому одна з назв острова — Пороховий. Вважається, що це були козацькі склади, де зберігався порох і боеприпаси. За іншою версією — склади військового відомства перед Першою світовою війною.

Ще Дмитро Яворницький писав, що під час будівництва порохових сховищ було знищено багато артефактів. А сам острів є «цілим музеєм різної старовини, бо він був

увесь укритий людськими кістками, кам'яними сокирами, молотками, старовинною зброєю різних епох». Проте цілком імовірно, що острів приховує ще більше цікавого, адже повноцінні археологічні розкопки на ньому, як і на Монастирському, ніколи не проводилися.

Крім матеріальної спадщини, острів зберіг ще чимало цікавих легенд та міфів, які сягають у глибоку давнину й торкаються становлення сучасної людини та культури.

Легенди розповідають, що саме на острові Кодачок вдосконалювали свої здібності віщуни Запорізької Січі — козаки-характерники. Сам Іван Сірко проводив тут чимало часу. На думку запорожців, рівного Сіркові в усьому світі не було. Він володів унікальними здібностями: умів наводити на ворогів оману, перетворюватися на білого хорта, перемагати не лише людей, а й нечисту силу. Козаки-характерники були воїнами, які, крім усього іншого, знали ще й езотеричні дисципліни та елементи білої магії, що допомагало їм перемагати в битвах.

Цей острів вважають своєрідним порталом, через який можна зв'язатися з вищими світами і отримати звідти силу та підтримку.

Особливий інтерес викликають камені острова Кодачок. Багато з них мають правильні геометричні форми, а деякі вкриті загадовими піктограмами.

Привертає увагу й різноманітне забарвлення скель: зелене, бордове, жовте, коричневе. Таку красу їм надають лишайники — ендеміки цього острова, які вкривають скелі та ростуть тут споконвіку, такі ж давні, як самі камені. Вони ростуть дуже повільно — десятиліттями, оселяючись на чистому граніті й поступово розфарбовуючи його в різні кольори.

Відкритий простір посередині острова в народі називають полем Ора. Чудове різнотрав'я дарує простір почуттям, а ніжні запахи умиротворяють душу.

Наші предки були сонцепоклонниками: вони вшановували Сонце, вогонь, жили по совісті й у гармонії з природою. Місцеві старожили ще пам'ятають райдужне сяйво над Кодачеком. Острів, що більшу частину часу перебував у сяйві веселок, не міг не привернути їхньої уваги, адже веселка вважалася божественним знаком, а отже, сам острів був своєрідним представництвом Сонячного бога на землі.

Острів Кодачек

Острів Кодачек, що відкривав низку порогів, був знаковим місцем для лоцманів. Вирушаючи в небезпечне плавання, вони відвідували його, шукаючи захисту й заступництва від вищих сил. Тут проводили обряди благословення, відновлювали сили й енергетику.

Сучасний Кодачек полюбують рибалки. Проте сучасному рибалці тодішнє рибне багатство Дніпра на порогах може видатися просто неймовірним: у 1917 році в реєстрі промислових риб Дніпра було 22 види, серед них – оселедець, чехонь, маринка й навіть осетер!

Найціннішою рибою на порогах була «красна риба» – осетри, які у XVIII ст. заходили навіть у Прип'ять. Ловлею осетрів займалися спеціалісти – «краснорибці», що передавали свою майстерність від батька до сина. Найбільше осетрів ловили на Вовнизькому порозі та особливо на Ненаситці, де, як казали, була їхня «столиця».

Лоцмани

«Назагал все, що стосується порогів, треба запитувати лоцманів, що, вважаючи їх своєю власністю, знають більш-менш і їхню історію», — писав Олександр Афанасьєв-Чужбинський, приятель Тараса Шевченка.

Свого часу Катеринослав (так понад 200 років тому називалося наше місто) був одним із найбільших центрів деревосплаву. Тут постійно завантажувалися й розвантажувалися плоти, відбувалася скупка й розпилування лісу. Провести пліт через пороги могли лише відчайдушні та досвідчені лоцмани.

Сплав порогами був надзвичайно небезпечним і міг здійснюватися тільки за чітко визначеним маршрутом. У порожистій частині Дніпра лоцмани користувалися двома маршрутами — так званими «ходами»: Старим і Новим.

Старий, або Козацький хід майже повністю пролягав під правим берегом і збігався з природним фар-

ватером ріки. Він був найглибшим, найзручнішим і відносно вільним від перешкод. Новий хід утворився після побудови каналів у середині XIX ст. Він пролягав під лівим берегом і здебільшого не збігався з природною течією Дніпра. Через це він був набагато незручнішим і вимагав від лоцманів неабиякої спритності у боротьбі з бурхливими потоками.

Лоцмани намагалися до останнього уникати Нового ходу. Старий і Новий ходи розділялися лише на порогах, а на плесах між ними знову збігалися. Маршрути позначалися «примітними» каменями, кожен із яких мав власну назву й був чітко прив'язаний до переходу від одного каменя до іншого. Вправний лоцман добре знав розташування кожного з них.

Лоцман вступав на службу ще юнаком і залишав її лише тоді, коли старість або хвороба ставали на заваді його ремеслу. Формально лоцмани підпорядковувалися конторі, яку очолював старший отаман, але фактично керівника призначали з Петербурга. Лоцманів звільняли від рекрутчини й усіляких повинностей. Їм надавали землю, та обробляли її вони абияк — адже польові роботи збігалися з найактивнішим періодом навігації.

З 1787 року лоцманська громада оселилася перед порогами — у слободі Лоцманська Кам'янка. Вона користувалася особливими правами. І досі в цьому місці живуть і працюють нащадки героїчних лоцманів, а історичні традиції зберігаються в символіці поселення: на гербі Лоцманської Кам'янки зображено запорізького козака із золотим веслом у руці, а на прапорі — чотири перехрещені весла.

У Лоцманській Кам'янці діє єдиний в Україні Музей лоцманів, який знайомить відвідувачів з історією дніпровських лоцманів, їхнім побутом і звичаями.

Експозиція музею вражає різноманіттям: тут можна побачити якорі, весла, «бабайки» (дерев'яні

гакуваті жердини, якими лоцмани відштовхувалися від каміння), вишиті рушники й сорочки, старовинні скрині, глечики, народні картини. Особливу цінність становлять світлини, документи та речі, що зберігають пам'ять про покоління лоцманів.

У цих стінах живе дух великої лоцманської сім'ї. Тут відчувається любов до власної історії: проводяться емоційні екскурсії, вшановуються традиції й передається пам'ять про людей, які поколіннями прокладали шлях крізь дніпровські пороги.

Туризм на порогах

Естетичне сприйняття порогів почало з'являтися в описах подорожей учених та митців наприкінці XVIII століття. Однак таких описів було небагато, адже мандрівників на пороги ще майже не приїжджало.

Ситуація кардинально змінилася у 1870 році, коли з'явилася залізниця. На початку XX століття подорожі на пороги, особливо на Ненаситець, стали звичним явищем. Увага до порогів зростає ще більше у 1927 році, коли розпочалося будівництво Дніпрогесу. Відвідати пороги перед тим, як ці унікальні природні утворення зникнуть назавжди, вважалося справою честі освіченого громадянина. Водночас для багатьох туристів мандрівка порогами ставала лише етапом на шляху до головної мети — Дніпробуду.

З Архієрейської протоки зазвичай починалися водні екскурсії порогами. Дводенна подорож на човні-дубі в супроводі досвідченого лоцмана у 1927 році коштувала 3–3,5 рублі з людини (без харчування). Для порівняння: денна зарплата електромонтерів на будівництві Дніпрогесу становила в середньому 4,5 рубля, а чорноробів — 1,9 рубля.

Екскурсійні групи попередньо подавали заявки до Дніпропетровського екскурсійного бюро. Саме бюро викликало лоцмана із села

Лоцманська Кам'янка.

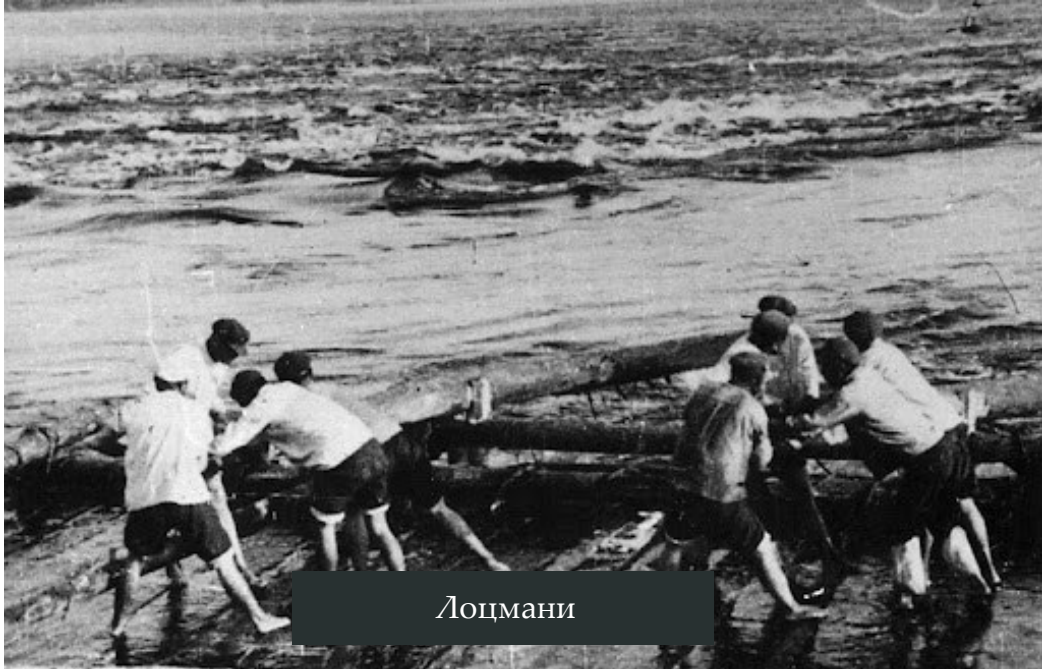
Зранку, о 6–7 годині, туристи збиралися в парку Шевченка, спустилися до Дніпра, сідали в човни-дуби й цілком довірялися лоцману: на порогах він був охоронцем життя, його накази — законом. Прохід порогів на човні був украй небезпечним. Туристам радили при наближенні до кожного порога виходити на берег і йти пішки. За тих, хто наважувався пройти пороги разом із лоцманом, екскурсбюро відповідальності не брало.

Ввечері першого дня подорожі туристи прибували до головної атракції — порога Ненаситець, відомого також як Дід-Поріг або Ревучий. Це був найбільший і найстрашніший поріг.

Імператор Костянтин Багрянородний пояснював його назву тим, що біля нього гніздилися багато пеліканів — «неяситів». Згодом утвердилася інша думка: поріг «ненаситно» забирав життя. Лоцмани та робітники, готуючись до його проходження, прощалися один з одним — на випадок загибелі.

Довжина порога становила близько 1 км, він складався з 12 лав. Ревучий не замерзав навіть у найсуворіші зими: швидкість течії тут сягала 4,5 м/с, загальний перепад води — 5,5 метра. Ненаситець являв собою п'ятиметрову водну стіну, що з шаленим ревом долала тисячі гранітних перешкод. Тут зустрічалися «стоячі хвилі» та «водяні ями» («бочки»), у яких вода була насичена повітрям і гірше тримала судно. Через те, що сьогодні ми вже не можемо на власні очі побачити Ненаситець, його точну категорію за міжнародною класифікацією визначити важко.

Сучасні рафтери віднесли б його до порогів IV класу, а за сильної повені він наближався б навіть до V класу з можливих шести.

Лоцмани

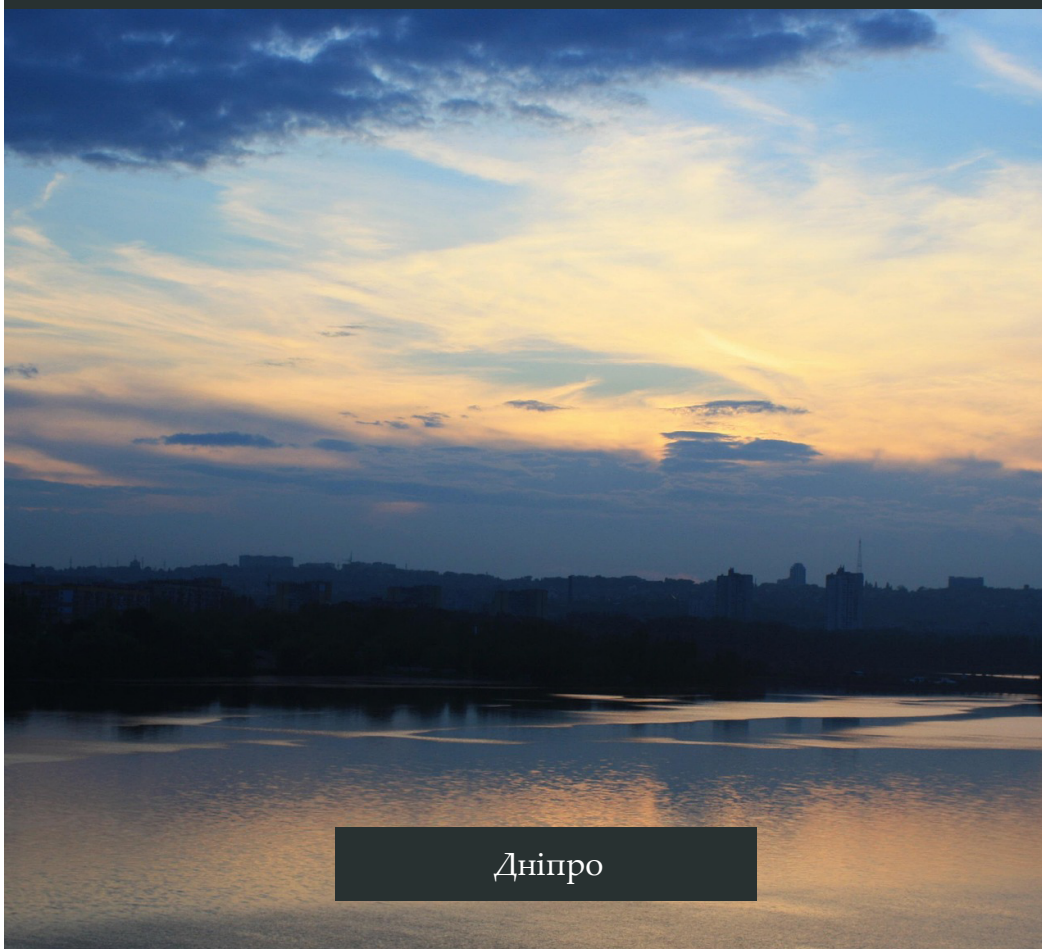
Наступного дня туристи вирушали далі — до селища Кічкас, острова Хортиця, знаменитого Запорозького дуба, менонітських колоній. Та головною метою було відвідання Дніпробуду, де можна було побачити потужну іноземну техніку, шалені темпи робіт, грандіозні масштаби будівництва і надсучасну архітектуру. Для пересічного громадянина це було приголомшливе видовище: всі попередні природні

красоти тьмяніли перед величчю індустріалізації.

Сьогодні туризм на порогах теж відроджується. До війни ми часто здійснювали прогулянки на яхтах до порога Кодачок і назад. Вірю, що прийде день, коли ми знову пройдемо над порогами.

Бажаю всім нам перемоги і миру!

Автор: Людмила Загоскіна

Дніпро

ПАРАЦЕЛЬС:

ПОСТАТЬ НА МЕЖІ НАУКИ ТА МІСТИЦИЗМУ

Ім'я Парацельса, або ж Теофраста Бомбаста фон Гогенгейма, залишило слід в історії повних таємниць, оповитих більшістю запитань, аніж відповідей. Його висновки, напрацювання, немов спалах алхімічного вогню, постали на перетині раціональної науки й загадкової містики. Чи ж не для нього найвища честь в історії думки Ренесансу випала нагода одружити раціональне з містичним, здавалося б, - непримиренними ворогами. Що ж тоді допомогло загадковому та легендарному Парацельсові примирити цих «ворогів» і зробити з нього вдале «подружжя»?

В одній особистості поєдналась медицина та філософія; алхімія і натхненні теологічні думки та проповіді. Все це додавало естетичного шарму мандрівника та мислителя і приправлена туманом символізму. Синтез скептика та пророка,

дослідника природи та шукача загадкових смислів, випереджають епоху при своєму житті. Парацельс – загадка, яку неможливо розгадати й донині. Складно сказати, чи був він, насамперед, вченим, який здійснив революційний переворот в медицині, чи радше як носій сокровенного знання, яке складно помістити в скриньку раціональної науки, що спирається на закони формальної логіки.

До містика та мислителя можна ставитись скептично, байдуже і навіть нейтрально як би не його наукова оптика. Сучасна медицина зобов'язана Парацельсові значно більше, аніж може здаватись, - адже його алхімічні бачення докорінно змінили в медицині ледь не все. В часи Ренесансу лікарі спирались на так звані «чотири соки Гіппократа» відомі з античних часів як гуморизм. Давньогрецькі та дав-

ньоримські вчені вважали, що нестача одного з чотирьох окремих рідин у людини (чорної та жовтої жовчі; мокротиння та крові) безпосередньо впливає на стан здоров'я людини. Починаючи з XVII століття, в період розвитку мікробіології, зокрема, дослідження природи бактерій, гуморизм втратив свою актуальність і нині вважається псевдонауковим підходом. Додавши до цього дослідження з алхімії, зокрема, обґрунтовуючи застосування мінералів та металів сірки, свинцю та ртуті в терапевтичних цілях, Парацельс остаточно забив цвях в труну «гуморизму», остаточно підірвавши її медичні підходи. Його знаменитий вислів про те, що все є отрутою і все є ліками став наріжним каменем сучасної токсикології. Ввівши принцип дозування препаратів, Парацельс зауважив, що лише гранично допустима доза

вирішує стануть ці препарати отрутою чи ліками. Для нього бути лікарем означало не лише сприймати пацієнта як спосіб отримати авторитет або хорошу заробітну платню. Він дивився на свого пацієнта виходячи з гуманістичних міркувань – все, що створено в природі і досліджено в науці повинно сприяти подоланню хвороб і страждань людини. Для самої же людини здоров'я повинно означати не лише відсутність хвороб, але й почуття гідності та балансу.

Навіть дивлячись на Парацельса в окулярах скептицизму, можна з впевненістю сказати – медицину він остаточно вивів з архаїчного середньовічного бачення до призми науково-експериментальних досліджень додавши при цьому гуманістичний світогляд та християнську етику.

Особистість яка змінила світ в постаті Парацельса подарувала нам Швейцарія у 1493 році. Містичність та загадковість Теофраста фон Гогенгейма сформувала родинна традиція. Його батько був відомим лікарем та відомий своїм захопленням містицизмом та таємними товариствами. Яскраві дитячі роки Парацельса проминули серед гір, рудників і монастирських бібліотек. Поєднуючи природу та ремесла духовної культури, він зумів сформувати повагу як до рудокопа, священика та ченця так і до праці вченого. Його альма матер в штудіюванні теології, права, медицини та філософії проходили в університетах Фрайбургу та Феррарі. Звідти Парацельс виніс одну важливу істину – не прив'язуватись до догматів і збагачувати свій розум аналізуючи все. До того ж, він вирослав у епоху, коли релігійна (протестантська) Реформація ламала стару соціальну формацію, формуючи новий тип світосприйняття та ставлення до науки та релігії. В цей час містичні пошуки перебували в яскравому вираженні інтересів від Каббали до герметизму.

Особливим періодом життєвих віх Парацельса – Базельський період 1527-1528 рр., - часу, коли отримав посаду міського лікаря та ліцензію на викладацьку діяльність в університеті. Його харизма та яскрава вдача йшли пліч-о-пліч і йшли «проти шерсті»: він відмовився від читання лекцій усталеною латиною перейшовши на народну німецьку мову; до лекційної аудиторії запрошував аптекарів, лікарських практиків без звань та титулів, цирюльників-лікарів, завоювавши цим народну повагу та пошану. Його кредо – усвідомлення факту, що ліжко хворого пацієнта – найголовніша лікарська книга з якою доведеться працювати та вивчати. Мислитель вважав, що книжна та формальна медицина, з тогочасною законсервованою канонічністю та архаїчними підходами до основ лікування та здоров'я – шкідлива. В знак цього він публічно піддав спаленню трактат Авіценни «Канон», а також окремі твори Галлена 23 червня 1527 р. Під критику потрапили університетські авторитети які, на думку вченого, заважають та відволікають від можливості отримати істинне та точне знання. Такий підхід не міг не перерости в політичний скандал, що привело до особистих погроз та судових позовів з одним із заможних клієнтів. Нічого іншого як втекти з Базелю – не виявилось можливим. Його бунтівний умонастрій сучасники порівняли з Лютером, на що Парацельс відповідав: «Нехай Лютер відповідатиме за своє».

Період містичних пошуків істини, розгадки таємниць буття були найяскравішими в пост-базельський період, коли дослідник повернувся в статус мандрівного лікаря: спочатку Ельзас, потім Нюрнберг, тоді далі. Саме в Нюрнберзі, де йому забороняють практикувати медицину, він отримує свій псевдонім Парацельса в друкованих текстах. Саму в період з 1520-х – початку 1530-х рр. він

пише свої знамениті філософські та медичні трактати «Paragmarum» та «Opus Paramirum», які формують основу його бачень у вигляді чотирьох основ лікарського мистецтва – філософії, астрономії, алхімії та чесноти. Зовні це мало вигляд поєднання медицини, алхімії та містичних пророцтв, у зв'язку з чим, усі хто знав і пам'ятав про вченого, називали його магом та чаклуном.

Насправді ж, реформа медицини і новітні підходи до містичного богослів'я мали більше послідовний характер, який спирався на досвід не пов'язаний безпосередньо з окультизмом як таким. Парацельс був мирянським теологом на переконання якого, природа постоїла як «другою книгою Бога», яка пліч-о-пліч перебувала зі Святим Письмом. Щоправда, його теологія – глибоко космогонічна, просякнута містицизмом та ірраціональним спогляданням божественного. У трактаті «Astronomia magna», а також «Philosophia sagax», формує теософське бачення світу і людину як створений мікрокосм в просторі макрокосму. Порушення балансу та гармонії між ними спричиняє хворобу душі та тіла. Звідси і виводиться його знаменита доктрина про два світила – lumen та naturae (світло природи), яким осягається через створений порядок, а також lumen gratiae (світло благодаті), мета якого – відкрити сенс спасіння через Христа. Така дуальність (подвійність) дозволяла йому одночасно пошановувати досвід та межі пізнання світу. Тим самим, Парацельс намагається примирити знання про природу в широкому натурфілософському змісті разом з християнським вченням про Бога.

Парацельс виступав за реформу медичних знань, яка у своєму змісті включала б морально-етичний компонент: лікар повинен виступити не лише як ремісник своєї професії, але й в якості «служителя Божої економії» в світі. В цьому сенсі, Теофраст не виступає з анти-

церковними гаслами піддаючи критиці схоластичну систему на відмінну від багатьох його сучасників; натомість виступає за «природне одкровення» в уже створений Богом природі. Парацельс листується з багатьма медиками, філософами, математиками та богословами, веде відкриті дебати. Його погляди піддавались містифікаціям; численні пророцтва, апокаліптичні тексти «ходили» в багатьох інтелектуальних та церковних колах, передаючись з рук в руки. Нині ж дослідники ставлять під сумнів авторство Парацельса багатьох з них.

Звідси виникали чисельні плітки та переконаність в тому, що лікар Парацельс належав до таємних організацій, підпільних містичних товариств, зокрема до розенкрейцерів. Щоправда, тут лише Теофрастова харизма додавала такого шарму: насправді ж, перші писані розенкрейцерські маніфести починають з'являтися лише через сім років після смерті вченого. Проте заради справедливості слід зазначити – його «Прогностики» та натурфілософські погляди стали плафтвермою для формування розенкрейцерського руху. Перші фундатори братства розенкрейців, зокрема Адам Гасльмайер, а також Роберт Фладд, Генріх Гунрат активно вивчали напрацювання дослідника. Розенкрейцери змогли вдало поєднати парацельсіанську медицину, алхімічну символіку та апокаліптичні пророцтва. Таким чином, формується парацельсіанізм – окрема містична течія. В той же час, важливо розрізнати тексти та порівняльні образи, символи, що належать безпосередньо Парацельсові і ті, які укладені та напрацьовані його компіляторами. Саме тому постать загадкового лікаря з Базеля лягла в основу чисельних легенд таємничих спільнот.

Лікар з Базеля бачив людину і в людині мікрокосм – справжній витяг з космосу, який в душі та тілі відображає структуру неба й землі. В його розумінні лікування вимагає розуміння космічних та космогонічних відповідностей. Астро-медичні практики Парацельса – розуміння того, що лікувальні засоби «працюють» завдяки балансу між речовиною та небесним впливом. Тому Всесвіт як і конституція людського тіла складається з трьох начал – сірки, меркурію та солі. Ними порядкує так званий «внутрішній архей» – алхімік в

створіння «саме навчає» лікаря. В той же час йому протистоїть *lumen gratiae*, що походить із Одкровення і веде до спасіння. Ця дихотомія – ключ до його містики: магія природи (*magia naturalis*) законна, якщо не узурпує місця благодаті.

Алхімічні уявлення та знання Парацельса теж безпосередньо пов'язані з людиною: поруч із «видимою фізіологією» існує «астральна фізіологія», в якій обертаються не субстанції, а відповідності. У практиці це вело до використання астрологічних годин, талісманів, металів (залізо-Марс, мідь-Венера

кожній людині, який керує процесами травлення, перетворенням та обороною від отрут. Фактично, звідси випливає, що будь яка хвороба людини – це збій архея, який містять п'ять причинних сутностей: зіркові впливи, природжена конституція, отрути, духовні вираження, Боже допущення чи суд.

Така класифікація поєднувала терапію з духовною педагогікою: ідея *lumen naturae* свідкує про існування внутрішнього світла, яким

тощо) – але як частини природного порядку, а не «чорної магії», як це намагались показати його критики та опоненти. Тому його термін *homo sidereus* – уявлення про тонку зоряну складову, через яку небо діє на тілесну структуру людини.

В посмертному опублікованому трактаті *Liber de nymphis, sylphis, pygmaeis et salamandris*, базельський лікар та містик описав стихії – німфу (води), сильфів (повітря), пігмеїв/гномів (землі) і саламандру

(вогню) — як специфічні природні «родини», що не мають безсмертної душі, але мають роль у коловороті елементів. Це була спроба натуралістично класифікувати явища, які сьогодні постали б новим знанням між мікробіологією, метеорологією та фольклором.

І все ж, - глибинно зрозуміти Парацельса та усвідомити до кінця його погляди та творчу спадщину – складно. Адже він – загадка, теолог, вчений, містик... можна й надалі продовжити цей перелік і побачити в ньому крізь своє уявлення. Його погляди не дають спокою і сьогоднішнім дослідникам його спадщини, адже складно збагнути – чим і звідки просякнутий його погляд постійною допитливістю, загадковістю і водночас гуманністю.

Кінцевою зупинкою життєвого та творчого шляху Парацельса став Зальцбург. Вчений помер 24 вересня 1541 р. забравши з собою в могилу у церкві св. Себастьяна чимало загадок.

Досі залишається незрозумілим про яку саме Тартарію веде мову Теофраст Парацельс у своїх подорожніх записках, що ускладнює відокремити легендарні історії від фактів. Невідомо навіть чому і як саме помер дослідник: чи від замовного вбивства від рук своїх ворогів чи природньою смертю. Невідомим і досі залишається його рецепт опіумної настоянки *Laudanum Paracelsi*, якій він надавав дуже велике значення. Існували легенди про «питне золото» та створення універсальних розчинників, перевірити про існування яких досить складно. Такі підходи нагадують швидше алхімічні сподівання та очікування, різноманіття алхімічних експериментів описані в трактатах зібрані Йоганом Гузерем, які в багатьох випадках приписуються Парацельсові.

Він залишив для нас загадку, а ми ж – залишені для того, щоб втілювати в практичне русло не лише зацікавленість у містицизмі, але й в

тому, щоб продукувати людяність в усіх сферах життєдіяльності; особливо в такій відповідальній та критично важливій сфері, як медицина.

Автор: Євгеній Распопов

ТЕОНООСФЕРА ТА ТРИ ПОТОКИ ЕВОЛЮЦІЇ

Світ переживає глибокі трансформації. Люди відчувають, що стара парадигма вичерпує себе. Матеріалістичне мислення, гонитва за технічним прогресом без духовного виміру, відокремленість людини від природи й одне від одного призводять лише до глобальних криз — екологічних, соціальних, духовних. Проте криза завжди є й стартом: у ній народжується нова якість свідомості.

Цю нову якість можна назвати Теоноосферою (поєднання грецьких слів Theos — Бог і noos — розум). Це не лише філософське поняття, а й бачення нової цивілізації, яка зростає на злитті духовного й матеріального, науки й божественного, людини й природи.

В. Вернадський сформулював концепцію ноосфери — простору, де розум людини стає новим геологічним фактором, що змінює планету. Його бачення було глибоко науковим і раціональним. Ноосфера у Вернадського — це розумний прошарок на поверхні Землі, сформований людською діяльністю та знанням. Він розглядав її з позицій науки, де головною силою розвитку є Розум, а не Дух.

Сьогодні ж настав час глибшого виміру: розуміння божественної природи людини, планети та всіх живих істот. Тут і постає поняття Теоноосфери. Це не релігійна догма, а глибинне відчуття єдності всього живого, де людина відкриває свою божественну природу та усвідомлює себе співтворцем світу.

Ноосфера — це «шар розуму», що огортає планету. Теоноосфера — це сім'я живих істот: планета й усі її мешканці, проявлені як фі-

зично, так і на тонкому плані. Це означає життя не лише в злагоді між людьми, а й у глибокій духовній взаємодії із Землею, з тонким світом стихіалів та їхнім проявленням у мінеральному, рослинному й тваринному царствах.

Три потоки еволюції

Усе життя на Землі розгортається як єдиний процес, але в цьому процесі можна виділити три головні потоки. Вони схожі на три ріки, що течуть разом, проте кожна несе власну якість і силу. Це — Ангельський Потік, Людський Потік та Стихіальний Потік еволюції.

Із дуалістичного сприйняття можна виділити «чоловічі» та «жіночі» аспекти Єдиного Бога. Тоді ієрархія Бога Отця — це Ангели, а ієрархія Богині Матері — це Стихіалі (або елементи, або Ангели Землі) різних рівнів. Людський Потік є третім: він поєднує обидва й народжує нову якість, коли людина стає Дитиною Бога. Пробуджена людина у своїй свідомості проявляє цілісного Бога, втілюючи Небо і Землю в єдиному образі та творчості.

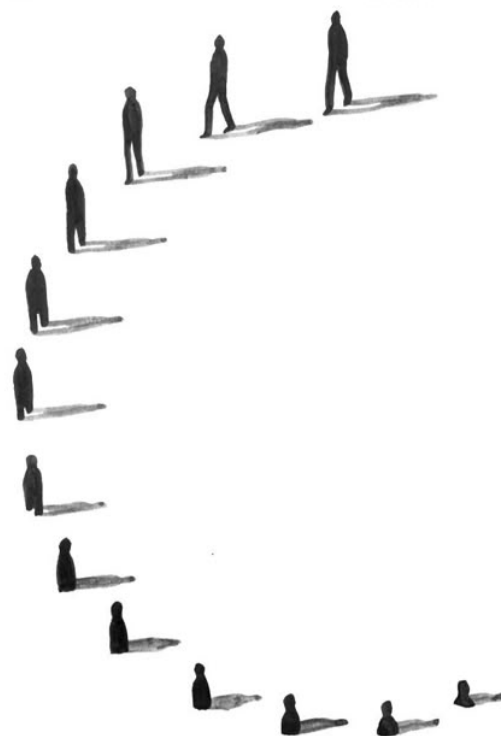
Ангельський Потік Бога Отця несе ідею, задум, духовну енергію творіння, яку належить втілити у форму. Стихіальний Потік Богині Матері підхоплює цю ідею й творить форму, матерію — від найтоншої до найщільнішої. Тож Стихіалі — це свідомі істоти, які безпосередньо формують і підтримують життя у світі.

Про Ангелів чула майже кожна людина. У релігіях вони згадуються як світлі вісники, хранителі та Божественна ієрархія. Натомість про Стихіалів знають

далеко не всі. Їхній образ часто спотворювався: у темні часи жіночі аспекти Єдиного Бога витіснялися, і Стихіалів демонізували, перетворюючи в казках на Бабу Ягу чи злих духів. Лише деякі збереглися у світлому вигляді — як феї, ельфи, духи природи. Наші прашури ще відчували єдність зі Стихіалами, жили у братерстві з ними, а найвищих з них вважали Богами. Для них природа була не абстрактним середовищем, а живим полем взаємодії, де кожна річка, дерево чи скеля мала свою свідомість. У темну епоху цей зв'язок було втрачено, й лише в казках залишилися відгомони давніх знань. Проте сьогодні людство поступово згадує свою роль.

Людина — це точка поєднання Неба і Землі. Саме вона народжує третій Потік — нову якість свідомості, у якій Бог проявлений цілісно.

Насправді і Ангели, і Стихіалі — це високочастотні фокуси свідомості Бога, сонми Духів, які ви-

конують Божий задум. Вони проявляють Його різними якостями єдиного потоку життя, і лише для зручності розуміння ми умовно розділяємо їх та розглядаємо окремо. Почнімо з найбільш забутого — Стихіального Потоку еволюції. Стихіальний Потік — це могутній рух Свідомості, який проявляється у всіх царствах природи: мінеральному, рослинному й тваринному. Індивідуальні та колективні душі цих царств є вираженням стихіальної свідомості. Це не просто «середовище існування» людини, а жива тканина буття — колективна тонкопланова сила і свідомість самої Землі, ієрархія Богині Матері, яка плете основу світу.

Стихіальна свідомість проявляється скрізь — і фізично, і тонкопланово, як у малих фокусах свідомості, так і у величезних: від кристалів і вітру до дерев і звірів, від гірських хребтів до мікробного життя, від найменшої клітини до ландшафтних храмів і місць Сили. Стихіали — свідомі сутності природи, що формують, оживлюють і підтримують матерію.

Царство мінералів — кристалічна основа життя

Як у людини кістяк, так і для Землі це — її мінеральне тіло.

Кристали й камені — мов книги, у яких записані первинні програми творіння. Вони несуть космічні ритми, пам'ять, симетрії й резонанси планети.

Метали — провідники сил, що з'єднують людину з глибинною енергією Землі.

Гори — опори й центри сили, які утримують рівновагу простору.

Ґрунт і глина — матриця, де зароджується життя рослин, потенціал росту.

Усе це підтримується стихіальними Землі, що працюють із геометрією кристалічних решіток, потоками в надрах, магнітними лініями — забезпечуючи стабільність і живлення всіх вищих царств.

Царство рослин — дихання і світло

Рослини вбирають сонячне проміння, мінеральну речовину й силу ґрунту, перетворюючи їх у життєву енергію. Вони є провідниками енергій Сонця і Землі, створюючи умови для гармонії всіх живих істот.

Дерева — хранителі простору, що з'єднують небо й землю.

Трави й квіти — провідники тонких енергій, що гармонізують середовище.

Ліси, степи, поля — колективні тіла стихіальних істот, які підтримують баланс клімату й атмосфери.

Стихіалі рослинного царства — це ті, кого люди бачили як ельфів, фей, духів квітів. Вони опікуються ритмами росту, цвітіння і плодоношення, створюють можливість обміну енергіями Сонця та Матері-Землі.

Царство тварин — сила відчуття й руху

Тварини відкривають шлях від колективної душі до індивідуальної. Вони мають як колективні поля різних рівнів, так і унікальні особисті. Вони творять поле відчуття, інстинкту й взаємодії. Серед них є високі рівні, що стають богами або тотемними тваринами для людей.

Птахи — носії простору й ритмів неба, вісники та передавачі, виразники звуку місцевості.

Водні істоти — хранителі течій енергії водного світу, чистоти й пам'яті вод, «плаваючі кристали».

Наземні тварини — співтворці людини, які несуть уроки сили, вірності та співпраці.

Тут діють як колективні душі видів, так і індивідуальні — що поступово зростають у самоусвідомленні. Стихіали цього рівня підтримують здоров'я популяцій і зв'язки в екосистемах.

Стихіальний потік у людині

Він пронизує не лише природу

зовні, а й тіло людини:

Стихія Вогню підтримує нервову систему, тепло, метаболізм, іскру свідомості.

Стихія Води рухає життя по судинах і органах, забезпечує обмін речовин.

Стихія Землі тримає структуру в кістках, тканинах, клітинах.

Стихія Повітря дарує глибину й ритм диханню, наповнює життя якістю.

Людина — це мікрокосм, у якому працюють ті ж стихіальні сили, що й у космосі. Коли ми шануємо стихіальний план у собі (харчування, дихання, режим, дотик до приро-

ди), ми узгоджуємося з ієрархією Матері Світу.

Стихіальні рівні

У кожній зі стихій існують різні рівні Стихіальних свідомостей, які виконують відповідний об'єм завдань. Це може бути від найменшої функції — керувати розкриттям квітки чи передавати імпульси по нерву — до підтримання життєвого поля величезних територій, місць Сили або ландшафтних храмів. І всі вони є фокусами свідомості планети та складають єдиний Стихіальний Потік еволюції.

Отже, Планета жива. Справжня цивілізованість починається тоді, коли ми бачимо у Природі не «ресурс», а живу спільноту співтворців. Стихіальний Потік — це дихання самої Землі, її живе тіло

і душа. Усвідомивши це, людина відновлює втрачене братерство з природою й відкриває двері у нескінченний світ можливостей. Гармонія з мінеральним, рослинним і тваринним царствами — основа майбутньої цивілізації.

Людський Потік — точка поєднання усього сущого

Людина — не випадковий елемент природи, а особливий вузол, у якому зустрічаються Небо і Земля, дух і матерія, ангельське і стихіальне. Її місія — стати свідомим Творцем «по образу і подоби» та відкрити третій вимір еволюції в Любові.

Людина як мікрокосм

У її тілі зібрані всі стихії: земля дає структуру, вода — плинність рідин, повітря — дихання й якість, вогонь — тепло і свідомість. У ній присутні також усі царства — мінеральне, рослинне, тваринне.

У свідомості людини живе простір ангельського натхнення — думка, ідея, образ, що спускається з Неба. Сама людина несе в собі частинку Бога, доторкнутися до якої можна через власне Вище Я. І все це разом творить цілісність. Недарма прадавні традиції називали людину мікрокосмом — малим Всесвітом, у якому віддзеркалені всі рівні Буття.

Тож людина має дві природи:

земну — інстинкти, тілесність, спадковість;

небесну — свідомість, дух, здатність любити і творити.

Ця подвійність породжує внутрішню напругу, але саме вона є двигуном розвитку. Людина може зануритися в матеріальне, втративши духовність, або піднятися у дух, відкинувши земне. Проте справжній шлях — у поєднанні.

На відміну від тварин і рослин, які розвиваються за законами колективної душі, людина отримала дар свободи. Вона може вибирати свій шлях, формувати свої думки й вчинки. Та ця свобода неминує пов'язана з відповідальністю:

кожен вибір впливає не лише на особисте життя, а й на всю планету.

Саме через людину Земля і Небо отримують можливість обміну та нового творення. Людський Потік — це еволюція свідомості, де ми вчимося бути співтворцями.

Пробудження людини

Пробудження людини відбувається тоді, коли вона усвідомлює свою трійну природу:

як частина Землі — вона є тілом Природи;

як частина Неба — вона є духом і світлом;

як Людина — вона поєднує їх у Серці.

Пробуджена людина стає тим, кого у багатьох традиціях називали Дитиною Бога — образом, у якому Небо й Земля виявляють свою цілісність.

Людство — не лише сукупність індивідів, а живий організм, що еволюціонує. Коли люди об'єднують свої серця й думки у співтворенні, вони стають колективним носієм нової свідомості. Так народжується простір, який ми називаємо Теософерою.

Ангельський Потік

Ангельський Потік походить від Бога Отця, від Духовного початку. Якщо Стихії формують матерію, а людина поєднує Дух і тіло, то Ангели — ті, хто приносить у світ задум, ідею і напрямок Творіння. Вони — архітектори, які несуть у собі першообраз того, що має проявитися у світі.

У всіх релігіях і духовних вченнях ми зустрічаємо образи Ангелів або світлих істот:

У християнстві — небесна ієрархія, що включає ангелів, архангелів, серафимів, херувимів.

У зороастризмі — язати, які ведуть людину шляхом світла.

У ведичній традиції — Деви, що підтримують космічний порядок.

Хоча імена та образи різні, суть одна: Ангели — носії Божественно-

го світла і задуму.

Ангели не лише оберігають людину, як це часто описується, а й виконують глибшу місію: вони несуть ідеї Творця у Всесвіт, підтримують гармонію між світами, надихають людину на творення, супроводжують еволюційні процеси планети. Ангельський Потік — це духовний каркас, на якому тримається Життя.

Кожна людина від народження має свій зв'язок із ангельським світом. У багатьох традиціях говорять про ангела-охоронця — істоту, яка стоїть поруч і допомагає людині почути своє справжнє призначення. Але ангельська підтримка діє не автоматично. Вона стає очевидною тоді, коли людина відкриває своє Серце і Свідомість для співпраці. Тоді Ангели можуть передавати ідеї, осяяння, натхнення, які втілюються через людські думки, мистецтво, науку та духовні пошуки.

У різних духовних вченнях описуються рівні ангельських світів. Найближчі до людини Ангели працюють із особистою долею. Вищі ієрархії керують процесами планети, зоряних систем і цілих галактик. Ще вищі зберігають первинні архетипи Всесвіту. Таким чином, Ангельський Потік охоплює все — від нашого щоденного життя до космічного порядку.

Людський і Ангельський Потоки покликані з'єднатися. Людина здатна почути голос свого Ангела і стати провідником його натхнення. У цьому поєднанні відкривається нова якість: людина отримує ідею від Ангела, втілює її разом зі стихіями у матерію, і цим народжується нове коло Творіння.

Ангельський Потік — це Світло і Задум Бога. Він є основою гармонії у Всесвіті. Коли людина усвідомлено приймає цей потік, вона стає провідником Неба на Землі.

Отже, ми розглянули три потоки еволюції: Стихіальний, Людський і Ангельський. Кожен із них має власну якість і місію, але лише

разом вони творять цілісність. У гармонійному поєднанні цих потоків розкривається справжня суть Буття.

Людина стоїть у центрі: вона вибирає в себе силу Стихій і є тілом Землі, відкрита для Ангельських ідей і є Серцем Неба. Вона має свободу вибору і є носієм Бога Живого. Людина — точка зустрічі: у ній Небо торкається Землі, а Земля підноситься до Неба.

Сьогодні ми стоїмо на порозі відновлення зв'язків. Людство згадує, що справжня сила народжується не у відокремленості, а в єдності. Розкривається простір, у якому можливе нове суспільство — Теоноосфера. Це світ, де немає протиставлення Духу і Матерії, Природи і Людини, науки і духовності. Усі рівні стають єдиним співтворенням, де кожен виконує свою роль.

Світ, який добігає кінця, можна назвати техносферою. Він побудований на досягненнях розуму, науки і техніки. Завдяки цьому людство отримало величезні можливості: швидкі комунікації, космічні подорожі, нові знання про Всесвіт. Але водночас техносфера показала свою межу — вона розвивається без врахування глибинного духовного виміру життя. Тому ми бачимо наслідки: хвороби, руйнування природи, втрату гармонії з собою, роз'єднаність між людьми.

Наступним кроком є народження Теоноосфери — простору, де Бог проявлений у свідомості й серці людини, у взаєминах суспільства, у культурі й природі.

Перехід уже розпочався. Ми бачимо, як дедалі більше людей звертають увагу на внутрішній світ, шукають гармонії, цікавляться духовними практиками, етикою, екологією. Це — зародки нового суспільства.

Теоноосфера не постане одночасно. Вона розкривається через маленькі кроки: у свідомості людини, у колі друзів чи спільноти, у культурних ініціативах, у нових формах співжиття з Природою.

Шлях до нової цивілізації

Шлях до нової цивілізації є одночасно індивідуальним і суспільним. Кожна людина є точкою входу у Теоноосферу. Це не лише зовнішні дії, а передусім внутрішній процес пробудження:

Усвідомлення єдності з Природою — відчуття, що Земля і всі її царства є живими співтворцями.

Відкриття серця — навчання любити, приймати, співчувати. Це основа гармонії з іншими людьми і з усім світом.

Практики внутрішньої тиші — молитва, медитація, уважність, що допомагають почути голос Ангела і відкритися Божественному задуму.

Відповідальність у щоденному житті — екологічний вибір, чесність, творча праця, яка приносить користь світу.

І людина не може пройти цей шлях самотньо. Теоноосфера народжується у співтворенні:

Громади нового типу — кола одностудійців, які будують свої взаємини на довірі, рівності та відкритості.

Культура співпраці — перехід від змагання і конкуренції до підтрим-

ки та колективного творення.

Освітні й культурні проекти — нові форми навчання, що відкривають цілісність світу, поєднуючи науку, мистецтво і духовність.

Все це вже має свій початок у наші часи, незважаючи на виклики сьогодення. Нас очікує розгортання глобального процесу — синтезу матеріального й духовного знання, відкриття нових шляхів у енергії, медицині та освіті; перехід від політики сили до політики довіри і співпраці між народами; зміна ставлення до Природи як до живої спільноти; збереження і відновлення втрачених екосистем.

Насправді ми не створюємо щось абсолютно нове. Ми згадуємо те, що вже було закладено у глибинній пам'яті людства. Наші пращури жили у єдності з Природою та духовними світами. Теоноосфера — це повернення до первинної повноти, розгорнутої на новому рівні Свідомості.

Шлях до Теоноосфери — це шлях Любові й Пам'яті. Він починається в Серці кожної людини і врешті охоплює всю Планету.

Автор: Олена Козакова

ПРОЄКТ «ЕНЕРГЕТИЧНО ЗМІНЕНІ МІСЦЯ УКРАЇНИ (ЕЗМ) АБО «МІСЦЯ СИЛИ» - ДЖЕРЕЛА ВІДРОДЖЕННЯ

Термін «Місця сили» виник у другій половині XX століття. У різних країнах світу виник сильний інтерес до досліджень давніх циві-

лізацій, етносів та племен, які мешкають у важкодоступних місцях світу: у джунглях, на островах в океані, у горах, у величезних болотистих місцевостях, пустелях тощо. Було організовано багато експедицій, як офіційних, так й приватних у такі місцевості. Дослідники збирали усі дані: світогляд, міфи та легенди, етнографічні матеріали, засоби медицини, археологічні та культурні артефакти, вірування, обрядові практики, особливості побудови побуту... та інше.

За результатами експедицій видавалися книжки: як сухі наукові праці, так й розповіді у літературній обробці. Видань було багато, різними мовами, у різних країнах світу. Найвідомішими стали книжки Карлоса Кастанеди та Альберто Вілолдо, у яких було зібрані світогляди індіанських етносів Північної Америки та Південної Америки.

Світогляди індіанців, що збереглися з давніх давен й налічують тисячі років свого існування, кажуть про те, що енергія по поверхні Землі розподілена нерівномірно. Є місця, де концентрація енергії вища за постійний «енерге-

тичний» фон. Якщо людина сильно втомила й посидить трохи на місці, де рівень енергії вищий, її сили дуже швидко відновлюються, зникає втома, з'являється бадьорість.

Ці місця мають різний масштаб. Навіть у масштабі власної оселі – є багато точок звичайного енергетичного фону та підвищеного. Вони можуть знаходитися всього у парі десятків сантиметрів одна від одної. А у масштабах планети цілі місцевості (гори, озера) можуть мати значно більший енергетичний рівень, ніж місця поруч.

Такі місця з підвищеною та незвичайною енергетикою давні цивілізації називали «Місцями Сили», тобто місцями, де виникає присутність Сили. Силою духовні вчення давніх культур називали енергію Абсолютного, Джерела Всього, яка відходить від Абсолютного (Боже-ственного) та розбудовує й рухає світобудову.

Силу може випромінювати Абсолютне у всіх своїх проявах. А прояви Абсолютного – це Час, Простір та Життя. То тому ми можемо говорити про Дні Сили у Часі, Місця Сили у Просторі, Силу Аб-

солютного у внутрішньому світі Людини, Технології Сили (Обряди) та Артефакти Сили.

У езотеричних вченнях ці усі п'ять проявів Сили записуються формулою 5С (5 Проявів Сили) й це один із сенсів п'ятипроменевої зірки.

Поява великої кількості літератури про Місця Сили спонукала багатьох людей шукати Місця Сили та вирушати до цих місць у подорожі.

Шалений зліт попиту на подорожі Місцями Сили спонукав і вчених почати досліджувати ці місця. Виявилось, що місця, які різними духовними вченнями вважаються Місцями Сили, дійсно мають особливості. На таких місцях виявилась підвищена електрична активність, магнітні поля змінної частотності (значно більшої або значно меншої від звичайного фону), змінений вектор гравітації (вода рухається вгору) та інші аномалії (наприклад, «пульсації» камення).

Вчені не хотіли використовувати термін «Місця Сили» тому, що він має духовний характер, й почали використовувати для позначення феномену Місць Сили термін «Енергетично Змінені Місця (ЕЗМ)».

Енергетично Змінені Місця Сили почали досліджуватися. Їх почали наносити на карти та пропонувати туристам відвідати такі місця. Сформувався навіть новий туристичний напрямок – духовний туризм. Про ЕЗМ постійно пише преса у країнах Європи й гостям пропонують розглянути варіанти відвідання таких місць. До речі, такі місця офіційно позначаються не тільки на картах – біля них зазвичай будують знак Троянди Вітрів.

Я почав вивчати Місця Сили з 1981 року. Збирав про них відомості, легенди. Відвідував. Спочатку це були Місця Сили Києва й Київської області. Знаменита Лиса Гора (між Видубичами та Корчуватим у місті Києві), Голосіївський Ліс, Звіринська Гора, Чорна Гора, Горіхова

Гора... й т.д. Готував статті у пресу.

Але пресі того часу було заборонено торкатися цієї теми. Тому опублікувати статті у ЗМІ вдалося лише у 1994 році. Перші матеріали з'явилися у газеті «Ринкова Площа» у № 7 за 1994 рік. Саме публікації у цій газеті започаткували поширення великої кількості статей про Місця Сили України. Тоді ж журнали «Ранок» та «Людина і Світ» підхопили естафету публікацій – вони опублікували мої перші нариси стосовно Місць Сили.

Згодом телеканали почали створювати передачі та фільми на основі публікацій у газетах та журналах. Перші телесюжети з'явилися на київському «7-му каналі» та на телеканалі «Тоніс-Південь». А далі на СТБ, «Київ», «Мега» - а вже після того тематика охопила майже усі телеканали країни.

Згідно з давніми духовними традиціями, на Землі є місця – Місця Сили, де зіткнення людини з вищими світами, космічними енергіями та власним духом більше, ніж в інших. Сакральні вчення рекомендують обов'язково відвідувати їх людям, які шукають і бажають розвиватися, пізнати та знайти себе. Місце Сили відрізняється високою енергетикою: навіть якщо просто пройти там – то прогулянка матиме позитивний вплив. Кожне місце сили залишає своє відображення в аурі людини. Коли людина пройшла багато Місць Сили, ці відображення зливаються в одну просторову фігуру, щось на зразок гігантської головоломки, такого собі Кубика Рубіка. Для свідомості стається осяяння, просвітлення, інсайти, поява знань просто в середині самого себе.

Відвідування Місць Сили стало дуже популярним різновидом туризму, було запроваджено навіть спеціальний термін для позначення цього явища – «Духовний Туризм». Духовний туризм набрав своєї популярності в сімдесятих роках ХХ століття, і з того часу його популярність безперервно зростає.

Місця Сили поділяються на три категорії:

1. Храміві місця. Будь-який храм будь-якої релігії, у якому, за переказами, відбуваються дива чи зцілення, зазвичай зведений біля Місця Сили. Якщо провести археологічні розкопки, то під сучасним храмом часто знаходять численні залишки давніших святинь — немов у листовому пирозі. Найдавніші храми усіх релігій світу стоять на місцях Сили. Причому святині різних епох та віровчень часто зосереджені в одному й тому самому місці.

2. Дуже мальовничі куточки природи. Краса є втіленням Божественного.

3. Аномальні зони. Це місця, де змінюється звичний перебіг процесів у просторі та часі. У Місцях Сили можна і варто застосовувати психологічні практики (медитації, візуалізації, загадування бажань), адже духовні дії, здійснені в такому місці, — ті ж обряди чи ритуали на втілення мрій — набувають значно більшої ефективності.

Місця Сили поділяються також за типом енергії. Найцікавішими вважають місця Сили Прави (Дао) — Божественного світу. У таких місцях людина відчуває потужний імпульс до дії, але інформація приходить у невизначеній формі.

Далі йдуть місця Сили Яви (Ян), де потік енергії з космосу опускається на Землю. У цих місцях невідомі внутрішні імпульси людини набувають конкретної форми, зрозумілої для розуму.

І нарешті, місця Сили Нави (Інь), де енергія Землі піднімається у космос. Тут відбувається втілення задуманого у матеріальному світі.

Місця Прави, Яви та Нави зазвичай розташовані неподалік одне від одного. Якщо з'єднати їх енергетичними лініями, найчастіше утворюється рівносторонній трикутник. Будь-який обряд, проведений у Місцях Сили, стає набагато ефективнішим.

Через такі місця часто течуть своєрідні енергетичні річки, які називають Енергоцентралями. Вони можуть переносити ідеї й інформацію від Сил Природи до людей і назад, а також між окремими людьми та спільнотами. У давнину цим користувалися жерці. Існують Енергоцентралі Яви (передають ідею) та Енергоцентралі Нави (передають імпульс дії).

Нерідко через Місця Сили прокладено паломницькі шляхи — наприклад, маршрут Кора навколо священної гори Кайлас або шлях Сантьяго. Менші за масштабом пішохідні маршрути, що проходять через енергетично активні природні зони, корисні для духовного й фізичного оздоровлення людини. Вони мають назву Теренкури. В Україні найбільше теренкурів облаштовано у Львові та на Львівщині.

У багатьох гірських масивах, зокрема в Гімалаях чи Андах, деякі вершини вважають аналогами чакр людини. Подорож через усі «гори-чакри» у послідовності кольорів спектра (від червоної далі) нібито активує й відкриває власні

чакри мандрівника. Таким чином, у певних традиціях Місця Сили сприймаються як чакри Землі.

Є ще одна функція Місць Сили, про яку говорять нечасто: вони є центрами перетворення хаосу на порядок. Як приклад можна навести перенасичений розчин солі. У ньому молекули рухаються хаотично й випадково. Але варто занурити в розчин нитку з грузиком, як одразу починається кристалізація: молекули солі вибудовуються в упорядковану структуру, утворюючи кристал навколо грузика як центру. Ту ж саму роль виконують Місця Сили — вони структурують простір, енергії та навіть речовину, перетворюючи хаос на порядок.

Ще одна властивість Місць Сили, на думку дослідників, полягає в тому, що у таких місцях у кристалах може генеруватися електростатичне поле. У майбутньому це може стати для людства потужним джерелом електричної енергії.

Недаремно давні майстри для заснування великих міст часто обирали саме Місця Сили. Тому не дивно, що їх можна виявити і в сучасних мегаполісах.

Що ж шукають мандрівники у Місцях Сили?

Передусім — усвідомлення. Енергетично змінені місця завдяки своїм аномальним властивостям змушують тіло, розум і свідомість працювати інакше, ніж зазвичай. Тут людина може зазирнути вглиб себе й відкрити розуміння того, як влаштований Всесвіт, якими є наші таланти й призначення, який наш «космічний проєкт» та можливі шляхи його реалізації. Тут же можна відчути, де шукати ресурси для втілення власних прагнень.

Останнім часом Місцями Сили зацікавилися й вищі навчальні заклади, зокрема університети та бізнес-академії. Це пов'язано з дослідженнями психологів. У повсякденному житті людина має стереотип світосприйняття — внутрішній механізм адаптації до умов

**Фото зі зйомок фільму
«Монастирище»**

**Фото зі зйомок фільму
«Стежками Рахманів»**

**Фото зі зйомок фільму
«Похід Чорногорою»**

Фото зі зйомок фільму
«Душа Карпат»

Фото зі зйомок фільму
«Похід Чорногорю»

Фото зі зйомок фільму
«Дольмени України»

середовища. Він допомагає психосфері ефективно функціонувати, але водночас обмежує сприйняття нової інформації. У середньому засвоюється лише 25–30% від усього обсягу знань, що надходять, тому багато лекцій чи семінарів виявляються малоефективними.

Інша справа — заняття у Місцях Сили. Тут, за словами психологів, стереотип «падає» і перестає діяти. У цей період здатність людини до засвоєння інформації зростає до 90–95%. Процес триває приблизно три з половиною дні. Після цього психосфера формує новий стереотип, і швидкість навчання знову знижується. Саме тому найважливіші лекції, семінари та інтенсиви прагнуть проводити упродовж чотирьох днів у віддалених місцевостях поблизу значущих Місць Сили.

Спочатку виїзди до Місць Сили почали практикувати для студентів вищій навчальні заклади у США (з 1970-х років XX століття). У 1990-х роках такі поїздки стали організовувати й країни Європи, а в Україні масово вони почали здійснюватися з 2010 року.

Мене часто запитують: як вдалося організувати так багато подорожей до Місць Сили? Так, їх справді було чимало. За все своє життя я відвідав Місця Сили у 61 країні світу. Це майже всі країни Європи, також країни Азії, увесь пострадянський простір, окремі держави Південної та Північної Америки, Близького Сходу й Африки.

Для такої масштабної роботи потрібні ресурси. **Де їх вдавалося знаходити?**

1. Допомога преси. Багато газет і журналів, з якими я співпрацював як журналіст, направляли мене у відрядження коштом редакцій. Так, у 2005 році «Нова Цікава Газета» двічі відправляла мене збирати матеріали (у тому числі й про Місця Сили) до Єгипту, Туреччини та Болгарії, звідки вдалося привезти численні репортажі. У відрядження до визначних місць України мене скеровувала також Київська спілка

журналістів. В інших випадках мене підтримували й інші видання.

2. Запрошення провести лекції. Мене регулярно запрошували читати лекції з ведичної філософії та езотерики у різні міста України й за кордон. Після семінарів чи лекційних курсів я залишався ще на кілька днів, щоб дослідити місцеві Місця Сили.

3. Допомога тренінгових корпорацій. Починаючи з 2010 року підприємці, які розбудовували власний бізнес і виходили на міжнародні ринки, помітили, що їхні колеги з інших країн активно користуються езотеричними знаннями для підтримки справи. Тому українські підприємці, прагнучи бути конкурентними, почали звертатися до тренінгових корпорацій із проханням доповнити курси маркетингу, бухгалтерського обліку, мікро- й макроекономіки та психології лідера ще й дисциплінами з ведичної філософії та езотерики. Крім того, керівництво тренінгових корпорацій почало запроваджувати американську систему виїзних семінарів на Місцях Сили. Тому мене часто запрошували як фахівця для проведення лекцій, семінарів і досліджень Місць Сили у різних країнах.

4. Допомога туристичних агенцій. Туристичні агенції сприяли моїм дослідженням Місць Сили у світі, аби згодом організовувати туди тури духовного туризму.

5. Власні зусилля. Іноді я об'єднувався з групами мандрівників, які прагнули дістатися певного Місця Сили для його спільного дослідження. В інших випадках здійснював подорожі самотійно.

Тільки в період із 10 квітня 2009 року по 21 травня 2024 року мені вдалося здійснити 355 поїздок, дві третини з яких припадають на Україну. Загалом із 1994 по 2024 рік у різних виданнях було опубліковано понад 500 статей, а також відбулося більш як 100 виступів на різних телеканалах.

27 серпня 2021 року в етері телеканалу «ЕСО-TV» я офіційно оголосив про старт проекту «Енергетично Змінені Місця України». Це — масштабний план відродження країни за допомогою Місць Сили. Адже саме Україна, без перебільшення, є однією з найбагатших у світі за кількістю таких місць.

Трохи детальніше про цей проект. Наведу уривок із моєї доповіді для Співки журналістів у 2024 році:

«Відбудова України як величної духовної культури, нації та держави неможлива без дослідження її сакральних і мальовничих природних місць. Саме тому я вже 43 роки досліджую ці місця в Україні та популяризую їх у світі через публікації у пресі й участь у телевізійних проектах, з яких 19 років — у складі Київської Співки журналістів».

Навіть під час війни ця робота не припинилася. Є розуміння: найефективніше презентувати й пропагувати Україну у світі саме в період, коли увага міжнародної спільноти до нашої держави є максимально зосередженою.

Станом на сьогодні в межах проекту «Енергетично Змінені Місця України» вже створено:

14 великих документальних фільмів (телеканал «Wake Up Media» Товариства Українських Філософів і Релігієзнавців «ТУФіР»), серед яких 10 знято під час воєнного стану; 11 коротких документальних стрічок.

Частина цих фільмів відзнята у місцях, розташованих поблизу бойових дій, а деякі — навіть у зонах підвищеної небезпеки. Для доступу до таких територій ми отримували дозволи військових адміністрацій і працювали під супроводом військових. Знімання часто відбувалося у складних і ризикованих умовах. Крім того, багато ЕЗМ розташовані у важкодоступних районах або в горах, що також вимагало великих зусиль і витривалості від усієї команди.

Щоб зафіксувати ці місцевості й артефакти, нам доводилося долати серйозні перешкоди та випробу-

вання, мобілізуючи всю силу волі.

Над фільмами працювала злагоджена команда:

Ігор Дмитрук — керівник «ТУФіР» та телеканалів «Wake Up Media» і «Wake Up Media International»;

Альона Дмитрук — режисер, оператор і художній редактор телеканалів;

Ігор Мехеда — режисер, експерт та автор сценаріїв.

Часто було непросто, але всі труднощі ми змогли подолати.

Але проект потрібно продовжувати, адже він безпосередньо вплине на майбутнє країни. І ось чому.

Проект «Енергетично Змінені Місця України» офіційно зареєстрований і почав висвітлюватися у ЗМІ у 2021 році.

Протягом останніх 30 років у країнах Євросоюзу, Південної та Північної Америки в культурному й духовному житті дедалі більшої ваги набувають так звані «Енергетично Змінені Місця» (далі – ЕЗМ).

ЕЗМ – це незвичайні місця у природі.

По-перше, це дуже мальовничі природні ландшафти (скелі, гори, водойми незвичної форми, водоспади, ліси, пагорби, печери).

По-друге, ці місця «енергетично змінені», тобто їхні геофізичні характеристики відрізняються від звичних (інша частотність електричних та магнітних полів, змінений вектор гравітаційного впливу тощо).

По-третє, вони позитивно впливають на здоров'я людини й часто використовуються як рекреаційні зони.

По-четверте, ці місця сприяють розвитку творчих здібностей людини: пробуджують натхнення, підсилюють креативність, стимулюють створення мистецьких творів та нестандартних рішень у науковій і діловій сферах.

По-п'яте, вони є носіями багатоглибкої духовної та культурної спадщини.

Саме тут трипільці, сармати, скіфи, кіммерійці, таври, кельти, слов'яни та інші народи зводили храми, святилища, мегалітичні споруди, кромлехи, менгіри, дольмени, обсерваторії й залишали унікальні пам'ятки культури. Нерідко на одному місці зосереджено археологічні пам'ятки різних культур, що свідчить про перетин багатьох світоглядів.

Україна – найбагатша у світі країна на ЕЗМ. Тут розташована величезна кількість таких місць, відомих далеко за межами держави. Якщо Єгипет славиться пірамідами (так само, як і Мексика), а Індія – прадавніми храмами, то Україна відома своїми величними та надзвичайно красивими природними просторами, що надихають на творчість і працю.

Країни Європейського Союзу вже провели дослідження найбільш відомих ЕЗМ, нанесли їх на карти та включили у туристичні маршрути. Як приклад можна навести ЕЗМ «Добогокйю» («Биття») у горах Піліш в Угорщині, де частотність електромагнітних полів збігається з ритмом серцебиття людини (60 ударів на хвилину).

Тому наша мета – виявляти, досліджувати та популяризувати енергетично змінені місця України, цю огічні пам'ятки різних культур, що свідчить про перетин багатьох світоглядів.

Україна – найбагатша у світі країна на ЕЗМ. Тут розташована величезна кількість таких місць, відомих далеко за межами держави. Якщо Єгипет славиться пірамідами (так само, як і Мексика), а Індія – прадавніми храмами, то Україна відома своїми величними та надзвичайно красивими природни-

ми просторами, що надихають на творчість і працю.

Країни Європейського Союзу вже провели дослідження найбільш відомих ЕЗМ, нанесли їх на карти та включили у туристичні маршрути. Як приклад можна навести ЕЗМ «Добогокйо» («Биття») у горах Піліш в Угорщині, де частотність електромагнітних полів збігається з ритмом серцебиття людини (60 ударів на хвилину).

Тому наша мета – виявляти, досліджувати та популяризувати енергетично змінені місця України.

Що це дає практично:

Українці зможуть краще пізнати свою країну та пишатися нею. Українці й гості держави отримають інформацію про місця, де можна відновити фізичний і духовний стан, а також підвищити освітній та культурний рівень.

Поширення інформації сприяє розвитку культури, туризму, підвищенню авторитету України серед інших держав світу, а також популяризації народних ремесел українців.

Перший етап програми – виявлення та дослідження ЕЗМ України і популяризація цих досліджень в українській пресі та за кордоном.

Кожен фільм проекту ЕЗМ спочатку виходить у відеоформаті (на каналі представлений лише українськомовний контент), який транслюється через відеохостинги, соціальні мережі, регіональні мережі кабельного телебачення партнерів, онлайн-кінотеатри тощо. Через певний час з'являється аудіоверсія фільму (радіопостановка або подкаст) – для тих, хто не має змоги дивитися відео (наприклад, під час подорожі чи за кермом), але хоче прослухати матеріал.

Аудіоверсії поширюються через подкаст-сервіси або мережу радіомовлення (Spotify, Castbox, Apple Podcasts, ListenNotes, TuneIn, iVoox, Google Podcasts, Megogo Audio, Amazon Music, Podtail, Resso та інші). Згодом виходять англомовні версії фільмів для міжнарод-

Фото зі зйомок фільму «Похід Чорногорою»

Фото зі зйомок фільму «Похід Чорногорою»

Фото зі зйомок фільму «Похід Чорногорою»

ної аудиторії, а також переклади іншими мовами світу. Наприклад, фільм «Чим унікальна Трипільська культура» було перекладено китайською та гінді (загалом – шістьма мовами). Англomовні версії транслюють іноземні телеканали, зокрема «ITV Hub» (Лондон, Велика Британія).

Кожен фільм на початковому етапі переглядають близько 250 тисяч глядачів (сумарно на всіх сервісах), ще більші показники демонструють аудиторії подкастів.

Фільми також виходять із субтитрами польською, італійською, турецькою та іншими мовами. У квітні–травні 2022 року фільм «Синевир – Дух Карпат» безкоштовно показували в кінотеатрах Польщі. Найбільш висвітленим у ЗМІ став показ у Варшаві 17 квітня 2022 року в кінотеатрі «Multikino». Під час сеансів польські волонтери збирали кошти на підтримку України. Подібні покази організовувалися у Канаді, Бельгії, Туреччині та інших країнах.

Станом на 19 травня 2024 року сумарна кількість переглядів фільмів і прослуховувань подкастів (з вересня 2021 року до 19.05.2024) становить 40 393 635 – понад сорок мільйонів!

Найбільше статей про Енергетично Змінні Місця України публікує видання «Філософія і релігієзнавство» – на сьогодні вже розміщено 139 матеріалів.

Проект отримав інформаційну підтримку офіційних державних установ, зокрема Державної Агенції з Розвитку Туризму (ДАРТ) у 2021 році, програми «Мандруй Україною», Українського Фонду Культури та інших.

Проект «Енергетично змінні місця України» існує вже три роки! Перші фільми були представлені світу у 2021 році — біля осіннього рівнодення. Сьогодні починається новий етап розвитку проекту. На сьогодні проект «ЕЗМ» на телеканалі «Wake Up Media» включає 14 великих документальних фільмів

та 13 коротких, загалом 27 робіт (станом на 5 вересня 2025 року).

Читачі постійно звертаються з проханням надати прямі посилання на фільми проекту. Тому ми підготували QR-код, який веде до списку відтворення з 27 фільмами проекту ЕЗМ.

Проект «ЕЗМ» ініційовано та координується мною, Мехедою Ігорем Володимировичем.

У межах проекту я виступав:

- Як консультант та експерт – у кількох фільмах проекту.
- Як режисер – у більшості фільмів проекту.

Також багато статей про тематику ЕЗМ було опубліковано у виданні «Філософія і релігієзнавство». Документальні фільми програми виходили англійською та іншими мовами, а деякі з них демонструвалися на міжнародних кінофестивалях. Наприклад, фільм «Печера відлюдника у заповіднику «Медобори»» вийшов французькою мовою та демонструвався у Франції. Є фільм «Стежками Рахманів» у форматі TikTok, кілька сюжетів у форматі «Short» на YouTube та TikTok, а також фільм про піраміди Боснії та пошуки пірамід в Українських Карпатах.

Фільми проекту активно поширюються світом та беруть участь у кінофестивалях і фестивалях подкастів. Два роки поспіль (2022 та 2023) подкасти про Місця Сили України входили до ТОПів найпопулярніших подкастів Премії «Слушно» від MegogoAudio, а також до ТОПів Spotify та Resso.

Фільм «Церкви-Кораблі» отримав відзнаку Міжнародного релігійного фестивалю «The Inter Faith Religion Festival» у Лондоні (2023). Фільм «Печера Відлюдника» пройшов у фінал фестивалю короткометражних документальних фільмів у Сен-Дені і посів 10 місце. Фільм «Скельний Храм у Буші» на міжнародному кінофестивалі в Кенії зайняв 5 місце, а мене відзначили як «кращого режисера фестивалю» (третє місце). Фільм «Раокрі-

ом у пошуках містичного» пройшов у півфінал новозеландського фестивалю NZ Fest 2024. Фільм «Монастирище» отримав Гран-прі на Міжнародному фестивалі короткометражного документального кіно в Неймегені (Нідерланди, 2024). У 2025 році фільм «Церкви-Кораблі» отримав відзнаку на міжнародному фестивалі короткометражних документальних фільмів у Токіо, фільм «Чим унікальна Трипільська культура» увійшов до п'ятірки кращих документальних фільмів на фестивалі в Чилі, а фільм «Тіні Історії: Наймістичніші Місця України» – до десятки найкращих у Гран-фіналі фестивалю в Мексиці.

Фільми проекту «ЕЗМ» беруть участь у багатьох кінофестивалях у різних країнах світу з метою популяризації та дослідження Місць Сили України.

Наше завдання – продовжувати вивчати Місця Сили та висвітлювати усіма можливими способами ту важливу інформацію, яку вони нам надають.

Бажаючи підтримати проект можуть зв'язатися з нами через електронну скриньку: igormekheda@ukr.net

Автор: Ігор Мехеда

